

Bolgarsko ljudstvo gospodar v svoji državi

Proglas narodnega odbora Domovinske fronte bolgarskemu ljudstvu

bojse zbiranje dokovine človeka. Ustavodajna skupščina bo ustavno potrdila, za kar so se naši narodi že v stari Jugoslaviji in zadnja štiri leta borili in kar je izrazilo II. zasedanje AVNOJ-a v svojih sklepah že pred dvema letoma.

Vsi poslanci obeh domov ustavodajne skupščine morajo biti 28. novembra dopolndne v Beogradu in se javiti v tajništvo začasne narodne skupščine. Poslanci morajo prinesiti s seboj potrdila volivnih komisij kot dokaz, da so izvoljeni. — Iz predsedstva začasne narodne skupščine.

svoje svobodne, demokratične in neodvisne države, da so vedno znali razlikovati demokratične množice Anglije od tistih skupin v vaših deželi, ki so poskušale s pomočjo zdajšajskih in nazadnjaških elementov v Jugoslaviji ogroziti demokratične pridobitve in druge sadove štiriletnih borbe naših narodov. Sprejmite še enkrat naše tovariške pozdrave in zagotovilo naših narodov, da z zaupanjem gledajo na demokratične množice Anglije v borbi za zagotovitev pravičnega miru na svetu in za uničenje ostankov fašizma in napadalnosti. S tovariškimi pozdravi — Centralni komitet KPJ.»

Dne 18. novembra, ko ni bilo več obveznega glasovanja in ni nihče vršil pritiska na volivce, je 85,60 odstotkov volivcev, vpisanih v volivne imenike, izkoristilo svojo volilno pravico. Leta 1938. ko je bilo glasovanje obvezno in ko je bil vsak volivec, ki ni glasoval, kaznovan, je glasovalo 69,50 odstotkov, v letu 1940 pa jih je glasovalo še manj, 67,2 odstotka.

Te številke, ki jih nihče ne more zanikati, so najboljši dokaz o demokraciji in značaju oblasti Domovinske fronte, ki je bila vzpostavljena 9. septembra, in o njenem blagodajnem vplivu na ljudske množice.

Popplewell je izrekel priznanje
delu UNRRA-e v Jugoslaviji in

**Množična borba proti nav.
v vseh oblikah je nujna potreba**

Beograd 26. nov. Med železniskimi programi, ki jih je okupator porušil, je bila tudi proga Skoplje—Kačanik. Vsa je bila podminirana, preden mostovi in železniske postaje pa skoraj povsem porušeni. Mnogi predpostavljajo, da so bili natrpani z železniskimi vagoni, polnimi streliva. Po naporih 4 mesečnega dela je bil del proge Skoplja do Šara izročen prometu. Po obnovi so položili 26 km proge, postavili 5 predorov in zgradili 4 nove železniske mostove v dolžini 130 m. Z zgraditvijo tega dela proge bo olajšana oskrba Skoplja s kurivom. Isti so končali delavci z deli na tem delu proge, so pričeli obnavljati progo od Šara do Kačanika, da bi takoj pospešili obnovo in podprli delo delavcev, ki so tu že obnavljali progo. Pri delih sodelujeta poleg plačanih delavcev tudi vojska in mladina. Na tem delu proge dela sedaj okoli 10 delavcev. Obnavljajo 6 predorov v 13 mostov. Proga Skoplje—Kačanik je velikega pomena za Makedonijo, ker je to zveza Makedonije preko Kosova s Srbijo. Z obnovo te proge je olajšana oskrba prebivalstva tega kraja z življenjskimi potrebščinami.

London, 25. nov. Londonski radio je v sinočnji oddaji govoril o tem da so posamezni člani skupine britanskih narodnih poslancev, ki so

Popplewell je izrekel priznanje delu UNRRA-e v Jugoslaviji in **Množična borba proti n v vseh oblikah je nujna potre**

Tihonov v Beogradu

Dr. Ribar v Zagrebu

Zagreb, 24. nov. Danes ob 13 prispel v Zagreb predsednik časne narodne skupščine dr. Ivo Ribar.

izročena prometu

Beograd 26. nov. Med železniskimi programi, ki jih je okupator porušil, je bila tudi proga Skoplje—Kačanik. Vsa je bila podminirana, preden mostovi in železniske postaje pa skoraj povsem porušeni. Mnogi predpostavljajo, da so bili natrpani z železniskimi vagoni, polnimi streliva. Po naporih 4 mesečnega dela je bil del proge Skoplja do Šara izročen prometu. Po obnovi so položili 26 km proge, postavili 5 predorov in zgradili 4 nove železniske mostove v dolžini 130 m. Z zgraditvijo tega dela proge bo olajšana oskrba Skoplja s kurivom. Isti so končali delavci z deli na tem delu proge, so pričeli obnavljati progo od Šara do Kačanika, da bi takoj pospešili obnovo in podprli delo delavcev, ki so tu že obnavljali progo. Pri delih sodelujeta poleg plačanih delavcev tudi vojska in mladina. Na tem delu proge dela sedaj okoli 10 delavcev. Obnavljajo 6 predorov v 13 mostov. Proga Skoplje—Kačanik je velikega pomena za Makedonijo, ker je to zveza Makedonije preko Kosova s Srbijo. Z obnovo te proge je olajšana oskrba prebivalstva tega kraja z življenjskimi potrebščinami.

Množična borba proti navijanju cen in nedovoljeni špekulaciji v vseh oblikah je nujna potreba za dvig narodnega blagostanja.

29. november - praznik naše lepše bodočnosti

Pot našega zmagovitega ljudstva ki je leta 1941 dvignil pest in se goh rok spoprijel z najokrutnejšim sovražnikom svobodoljubnih narodov za svobodo, čast in ponos svojih pokolenj, gre nezadržno naprej. Z volitvami smo dokončno podpisali usodo naše bodočnosti in že na stečaj odprli vrata v vse širine in globine našega bodočega življenja.

Že od vsega početka našega narodno osvobodilnega gibanja smo postavili v borbi sami tudi politične smernice in politične zahteve narodov Jugoslavije in ko stojimo pred drugo obletnico zgodovinskega II. zasedanja AVNOJ-a, 29. novembra 1943 v Jajcu in ko bomo to obletnico praznovali kot praznik osnovnega temelja federativne ureditve naše države, nove svobodne Jugoslavije, tedaj je prav in smiselno, da ta praznik praznujemo tako, kakor zahtevata naša vest in naša skrb za domovino. Vse globoke zasnove sklepov II. zasedanja AVNOJ-a iz leta 1943., med drugimi zlasti sklep ki zabranjuje kralju povratek v domovino, so prav na dan veličastne zmage naših narodov, na dan volitev žele največje uspehe in tako postavile mejnik med našo mračno preteklostjo in našo bodočnostjo.

Zato ni nič čudnega, če se naše ljudstvo z globoko predanostjo pripravljajo na praznovanje te obletnice. Naše ljudstvo se zaveda, da je AVNOJ kot prva naša najvišja državna oblast gradil sredi krvave borbe in v najtežjih okoliščinah osnovne zakone naše bodočnosti in zato bo praznoval 29. november drugo obletnico II. zasedanja v znamenju nadaljevanja goreče borbe za lepšo bodočnost svoje nove, svobodne federativne Jugoslavije. Samo prazno in domače praznovanje nima pravega smisla. Pravi učitelj, pravi pomen bomo vtisnili praznovanju le tako, da bomo vso gorečnost borbe, v kateri je poteklo II. zasedanje, prenesli v stvarnost našega časa kot potrdilo, da znamo ceniti pridobitve te borbe, ki so v sklepah II. zasedanja že rodile tisto stvarno obliko, katero danes gradimo in uresničujemo.

In kako misli praznovati naše delovno ljudstvo ta praznik? Na predvečer tega praznika, to je 28. novembra zvečer, se bodo zbrali v vseh ustanovah, v vseh tovarnah, v vseh podjetjih, v vseh solah v mestih in vaseh vsi delovni državljani, ki se bodo pomenili, kako bodo še z večjo načrtnostjo pri delu

potrdili, da so vredni sadov sklepov II. zasedanja.

Kakor je bila edina skrb AVNOJ-a — domovina, to se pravi, sreča nove, lepše, svobodne, federativne Jugoslavije, tako bo naše ljudstvo v ta praznik prelilo vso svojo ljubezen in skrb, da to domovino v resnici dvignemo čim prej v uresničenje naših hrepenenj. Z veličastno zmago na dan volitev smo izpovedali svojo pripravljenost in svojo predanost, na ta dan postavimo na to zmago, ki je sad sklepov II. zasedanja, delo — kot osnovo in najbolj potrebno našo nalogo bodočih dni.

Sklepi AVNOJ-a naj nam bodo zgled načrtnega dela. Tudi naše ljudstvo bo sklepalo na ta praznik in če bodo sklepi tako načrtni, kakor so bili sklepi naših najvišjih oblasti v krvavi borbi, tedaj bodo ti sklepi delovnega ljudstva prav tako velikega zgodovinskega pomena, kakor so bili politični sklepi AVNOJ-a.

Naše delovno ljudstvo ve kaj sklepati. Zaveda se, da brez načrtnega dela ni velikih uspehov in zato se bodo na predvečer tega našega praznika, 28. novembra zvečer, pomenili o delovnem načrtu za čim prejšnjo obnovitev našega gospodarstva, naše industrije, naših delavnic, obrti, solstva in vsega, kar je življensko važnega za skupnost in hitro dosego blagostanja najširših množic.

V tovarnah, v tiskarnah, na železnici, v zadrukah — in vsepovsod se bodo zbrali možje, žene in bodo sklepali o delu svojih rok, o delu svojega uma, kako bodo z vsemi silami pristopili k obnovi naše domovine.

Tako namerava naše ljudstvo praznovati ta veliki pomembni zgodovinski praznik, ne s praznimi besedami, — temveč s sklepi, tako trdnimi, kakor so bili sklepi II. zasedanja AVNOJ-a 29. novembra leta 1943. Delo, dvig, proizvodnja, zgraditev prometa, obnova vasi — dvig vsega življenja iz ruševin z vsemi silami po premišljenem načrtu!

In tako bo naše ljudstvo dokazalo, da zna na temelju sklepa I. zasedanja — te sklepe tudi uresničevati s stvarnostjo in z naporom vseh svojih sil, da bo svobodna domovina tudi zares prav kmalu zaživela v vsem svojem razmahu in čast in ponos vseh narodov Jugoslavije.

T. S.

Spominu narodnega heroja Ivana Ribarja-Lole

V teh zgodovinskih dneh, ko slave narodi Jugoslavije v svobodi svojo veliko zmago ljudske demokracije nad mračnimi razdiralnimi protiljudskimi silami krivične preteklosti in štiriletnega suženstva pod krvavo fašistično okupacijo — se spominjamo 2. obletnice smrti narodnega heroja Ivana Ribarja-Lole, voditelja jugoslovanske mladine, enega prvobornih vojakov naše svobode, za svobodo in pravice vsega človeštva.

Mladina jugoslovanskih narodov je, zvesta načelom pravice in resnice, bila vsa štiri leta osvobodilnega boja zmerom in povsod v prvi bojni črti in je za ceno težkih, dragocenih žrtv doprinesla prav gotovo največji delež k osvoboditvi in lepši bodočnosti našega ljudstva. Od mladine zavisi bodočnost rodu, to je staro pravilo, ki mu je jugoslovanska mladina brez dvoma v najvišji meri zadostila. Bila je prva na braniku svobode naših narodov, vsekoli neizprosna, junška in požrtvovalna v boju proti fašističnim zavojevalec, prva na poti k ustvaritvi novega pravičnega sveta na ruševinah starega, gnilega, preživetega. Včeraj prva v domovinski vojni, danes spet prva v obnovi in izgradnji svobodne domovine.

Kdor koli bo kdaj pozneje proučeval in presojal to zgodovinsko poslanstvo mladine naših narodov, se bo brez dvoma moral ustaviti pri imenu Ivana Ribarja-Lole, velikega organizatorja in voditelja jugoslovanske mladine. Ivan Ribar-Lola je bil že v predprilski Jugoslaviji eden prvih neustrašnih borbentih mladih ljudi, ki so se brez premišljanja že od vsega početka jasno in neodjenljivo opredelili in se postavili na stran zatiranega ljudstva, tako v rodni železi kakor povsod v širokem svetu. Boril se je v prvih vrstah napredne mladine beograjske univerze proti diktatorskim protiljudskim režimom stare Jugoslavije. Na množičnih demonstracijah in zborovanjih, v letakih in časopisih je na čelu svobodoljubne mladine razkrinkaval in obsojal reakcionarne protiljudske sile-stvariteljice krvavega fašizma. Njegov glas pa je šel tudi daleč preko naših meja. Protifašistična mladina mnogih držav je kmalu spoznala njegovo delo in ime. Ivan Ribar-Lola je v imenu jugoslovanske mladine nastopal proti uničujočemu fašizmu na mladinskih kongresih v Rusiji, Genovi in Parizu v letih 1935 in 1936. Ena njegovih velikih zaslug je, da se je mladina

naših narodov že pred domovinsko vojno organizirala v enotno, trdno fronto proti fašizmu, se borila za pravice španskega ljudstva v Španiji in doma proti izkoriščevalnim protiljudskim režimom. Po razpadu stare države in po okupaciji pa je mladina enodušno stopila v odkrit boj proti fašističnim osvajaalcem.

Spričo svojega neomahljivega borbenege prizadevanja za svobodo in srečo delovnih ljudi se je Ivan Ribar-Lola že zgodaj znašel v vrstah največje pobornice za pravice ljudstva — Komunistične partije, kjer je kljub svoji mladosti kmalu postal tajnik Centralnega komiteja Zveze komunistične mladine Jugoslavije (SKOJ-a) ter pozneje član Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije. Na čelu najhujših in najpožrtvovalnejših mladine je prišel s takojšnjo in neizprosno borbo proti okupatorjem, postal član Vrhovnega štaba narodno-osvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije ter eden najvišjih sodelavcev našega največjega borca za svobodo, voditelja jugoslovanskih narodov, maršala Tita. In spet je zaslug Ivana Ribarja-Lole, da se je v težkih, usodnih dneh fašistične okupacije in junškega osvobodilnega boja vsa mladina jugoslovanskih narodov združila v enotno protifašistično organizacijo USAOJ-a, ki je prišel z najširšim delovanjem med vso jugoslovansko mladino, jo organiziral za boj proti fašističnim okupatorjem in jo tudi danes, v svobodi, vodi v obnovi in izgradnji opustošene domovine.

Ivan Ribar-Lola ni dočkal vstajenja naših narodov, našega ljudstva, za katerega svobodo in srečo prihodnost je vse svoje mlado življenje dajal iz sebe vse svoje dragocene sile in darove svojih velikih sposobnosti. 27. novembra 1943 je padel, zadet od sovražne bombe, tik pred odhodom v inozemstvo, kamor ga je pošiljala domovina izvrševati nove važne naloge. S tem, da se mu naši narodi po predsedstvu AVNOJ-a podelili red Narodnega heroja, s tem se je naše ljudstvo samo skromno oddolžilo njegovemu plemenitemu prizadevanju za svobodo in srečo domovine, za srečo vseh delovnih ljudi sveta. Njegovemu neminljivemu spominu se bomo v polni meri in do kraja oddolžili le, če bomo tudi v naprej še bolj trdno in še zvesteje hodili po poti njegovih velikih, svetlih vzorov: svobode, pravice in resnice!

OBNOVA V BELOVARSKEM OKROZJU

Belovarsko okrožje je bilo v vojni precej prizadeto, vendar je nastala škoda dokaj neenakomerna. Nekateri kraji so trpeli bolj, drugi manj. Ponekod je sovražnik porušil tudi ceste in nasebine, ki jih je treba obnoviti. Takoj po osvoboditvi so se domačini s sodelovanjem vojske lotili obnovitvenih del. Najboljši uspeh so dosegli pri gradnji mostov. Doslej so zgradili 34 mostov, za katere so porabili 990 kubnih metrov lesa, več vagonov cementa, železa in drugega gradiva. Poleg tega so zgradili ali popravili 42 mostov na občinskih cestah.

Tudi pri gradnji hiš in gospodarskih poslopj so bili doseženi vidni uspehi. Do zime v belovarskem okrožju ne bo družine brez strehe. Popravljenih je bilo 1718 objektov s skupno površino 93.892 kvadratnih metrov. Poleg zasebnih poslopj so popravili 154 šole, 70 javnih poslopj in 8 industrijskih poslopj. Popravljenih je bilo tudi 963 gospodarskih zgradb s skupno površino 29.457 kvadratnih metrov. Večina teh del je bila izvršena s prostovoljnimi delci. Plačniki dni so našli 13.271, prostovoljnih pa 79.097. Pri obnovitvenem delu se je izkazalo posebno mladina, formirana v delovne bataljone in brigade. Mladina se je obnašala zlasti med šolskimi počitnicami. Nekaj marljivih voditeljev obnovitvenih del je bilo spričo doseženih uspehov predlaganih za nagrade.

USPEŠNO DELO ŽELEZNIČARJEV V SPLITU

Takoj po osvoboditvi Splita so železničarji pričeli z obnovo železniške postaje in ostalih naprav ki so bile težko prizadete od bombardiranja. 13 dni po osvoboditvi je odjel prvi vlak iz Splita do Sinja. Železničarji so opravili takšna popravila ki so jih morali pred vojno opravljati v glavni železniški delavnici v Zagrebu. V pogon so postavili 9 lokomotiv, ki so na prvi oglede izgledale popolnoma neuporabljive. Istočasno pa so popravili več kot 500 vagonov, od tega 480 potniških in tovornih vagonov za normalne tirne proge. Poleg tega števila so železniški delavci sestavili še 30 vagonov, ki jih je poslala UNRRA. Delavnice splitske železniške postaje so danes po večini obnovljene in normalno delujejo. Zgradili so tudi nekaj novih delavnic. Železniška delavnica v Splitu je povečala proizvodnjo za 45% v primeri s predvojno.

Ob obsodbi uradnikov „Granapa“

Beograjska »Politika« je objavila naslednje pismo:

V Vašem listu ste 22. novembra 1945 na četrti strani objavili vest pod naslovom »Obsodba uradnikov Granapa« (gradsko nabavno preduzeće). Ta novica nam pove, da sta uradnika »Granapa«, to je, državna uradnika Aleksander Hercog in Džoka Djordjević, sprejemala podkupnino od trgovca Branka Tadića ter se dogovorila s hotelirjem Žikom Belicem, da bi tudi od njega prejela podkupnino. To sta počela tako, da sta dajala omenjenima trgovcema koncesije pod pogojem, da prejmeta del dobička, do katerega je prišlo, kakor poroča omenjena vest, z navijanjem cen. Pri okrožnem sodišču za mesto Beograd so omenjene osebe sodili in obsodili, in sicer: Hercoga na leto dni prisilnega dela z odvzemom svobode, in sicer pogojno, Djordjevića na leto dni prisilnega dela z odvzemom svobode, in sicer pogojno, Belic pa je bil oproščen.

Okrožno sodišče za mesto Beograd, oziroma sodniki, ki so sodili, se je s to sodbo popolnoma diskvalificiralo kot sodišče, ki naj bi sodilo v imenu ljudstva. Kakor se zdi, so pri tem sodišču našli pribežališče ljudje, ki so izvršili vrsto pravih hudih zločinov, kakor so na primer podkupnine, navijanje cen in gospodarska sabotaža.

Nočem se dotakniti tega, v kakšni meri je ta sodba skandalozna in zlonamerno izigravanje zakona, je pa obenem tudi posmeh vsem naporom, gladi in trpljenju ljudstva, posmeh ljudskim težnjam, izraženim v vojni in sedaj v miru, ki streme za tem, da bi se naposled že stopilo na prste lopovom in korupcionistom, spekulantom in saboterjem, da bi prišlo do pravice, ki jo ljudstvo hoče, do tega, kar smatra za pravico in kar tudi v resnici je.

Okrožno sodišče za mesto Beograd je slabše, od katerega koli sodišča stare Jugoslavije. V stari Jugoslaviji se podkupovanje, korupcija, izsiljevanje in podobno, če so to zakrivali državni organi, navadno ni kaznovalo, če pa so že bili kaznovani, so bili krivci kaznovani mnogo huje kakor od tega »narodnega« sodišča, ki dejansko ne dela nič drugega, kakor zanika celo duha nove države in vse tiste ogromne žrtve, ki jih je ljudstvo dalo v času upora, med drugim tudi za to, da bi dobilo sodišča, — čeprav ne vem kako stroga, toda pravična. Gospodje iz okrožnega sodišča za mesto Beograd bi morali vedeti, da jih ljudstvo ni postavilo zato, da bi ščitili njegove sovražnike. Tem in njim podobnim bi moralo biti jasno,

Jugoslovanske in bolgarske žene v Gorici

V sredo popoldne so s posebnim avtobusom prišle v Gorico delegatke Jugoslavije in Bolgarije, namenjene na prvi mednarodni kongres žena.

Vest o njihovem prihodu se je raznesla po mestu in takoj naslednje jutro so jih obiskali zastopniki mestnega odbora SJAU-a, zastopnice gorških žena in mladine, zastopniki ljudske tiska in jih prisrčno pozdravili.

Zastopnica slovenskih žen Gorice je poklonila sopek cvetja načelnici bolgarske delegacije, tov. Coli Dragojčevi, glavni sekretarki Domovinske fronte in predsednici bolgarske Narodne ženske zveze.

Voditeljica jugoslovanske delegacije, tov. Anka Beruš, je izjavila, da bo prvi svetovni kongres razpravljal o boju žena proti fašizmu, o demokraciji, o gospodarsko pravnem položaju žene in nalogi žene za zboljšanje socialne vzgoje otrok. Ta zadnji referat bodo podale Jugoslovanke. Kongres bo izdelal statut za ustanovitve mednarodne zveze, ki bo združila demokratične žene sveta.

Sovjetski sindikati tržaškim Enotnim sindikatom

Trst, 24. nov. Izvršni odbor Pokrajinske zveze enotnih sindikatov za Trst in Slovensko Primorje je prejel iz Moskve naslednjo brzojavko:

»Predsedstvo osrednjega sveta strokovnih sindikatov Sovjetske zveze se v imenu sovjetskih delavcev toplo zahvaljuje izvršnemu odboru Pokrajinske zveze enotnih sindikatov in preko njega tržaškim in primorskim delavcem za pozdrave, ki jih je prejel od njega ob 28. obletnici velike oktobrske socialistične revolucije. Zvesta mednarodna delavska solidarnost! — Predsednik osrednjega sveta strokovnih sindikatov Sovjetske zveze, Kuznečov.

Slovensko narodno gledališče v Trstu

Kakor objavlja »Primorski dnevniki« bo v nedeljo 2. decembra odprli v Trstu slovensko narodno gledališče za Trst in Primorje.

Javljajte vse primere nedopustne špekulacije, navijanja cen, preplačevanja itd. na naslov: Komisija za pobijanje nedopustne špekulacije, Ljubljana, Bleiweisova cesta 22. Tel. št. 31-00 (interna številka 22).

Darujte za RDEČI KRIŽ!

VOLIVNI SKLAD OF

Doslej že objavljeni zneski Din 5.541.180.40

Preko »Ljudske Pravice« so prišli naslednji zneski:

Delavci in nameščenci kemične zveze pri trvdakah:

Bergman Josip, Ljubljana » 210.—

Dolnicar — Rihter, Ljubljana » 265.—

Medić — Zanki, Ljubljana » 500.—

»Zmaj«, Ljubljana » 500.—

Delavci in nameščenci gradbene zveze pri sledečih trvdakah:

»Gradiš«, Ljubljana » 502.—

»Beton«, Ljubljana » 1.045.—

Podružnica pečarjev v Ljubljani » 210.—

Curk Matko, Ljubljana » 500.—

Ing. Dedek, Preserje, Borovnica » 530.—

Ing. Dedek, Ljubljana » 200.—

Lebar, Ljubljana, šiška » 75.—

Kavka Karel, Ljubljana » 205.—

»Alpeko« » 125.—

Ravninar Vladimir » 750.—

Gradbena komercijalna, Ljubljana » 600.—

Opekarna Stavbna družba, Ljubljana » 340.—

Keramika, Novo mesto » 180.—

Čihar Josip mlajši, Ljubljana » 95.—

Rečno nadzorstvo, Laze » 265.—

Kamnikar, Ljubljana » 240.—

Opekarna Vič, Združenih opekarn » 375.—

Sver — Kosi, Ljubljana » 330.—

Bricelj Ivan, Ljubljana » 370.—

Bricelj Leopold, Borovnica » 140.—

Krajevna podružnica delavcev in nameščencev Maribor » 120.—

ZPDNJ, podružnica Ptuj, sekcija » 540.—

Podružnica ZPDNJ Slovenjgradec » 1.500.—

ZPDNJ, podružnica Ljubljana-postaja » 95.—

ZPDNJ, Zagorje ob Savi » 3.670.—

ZPDNJ, podružnica Ljubljana, uprava » 500.—

Zveza del. in namešč. živilske industrije, Maribor » 1.350.—

Malakar Ivan, Sp. Račca 138, Laško, podružnica ESZDN v Rudniku » 150.—

Sindikalna podružnica prosvet. del. Jesenice » 1.370.—

Krajevna podružnica gradbenih del. in nam. » 350.—

Škofje Loke » 95.—

Podružnica prosvetnih delavcev Dol.-Gor. » 262.—

Strokovna zveza prosvet. del. Hrastnik » 150.—

Zveza uslužb. zdrav. in soc. ustanov, Maribor » 360.—

Podružnica ZPDNJ, okraj Brežice v Zdolah » 200.50

Pri Vidmu ob Savi » 200.—

ZPDNJ, podružnica Rogaška Slatina » 200.—

Podružnica ZPD, Sevnica » 220.—

Podružnica namešč. pri glavnem odboru ESZDN Ljubljana, Miklošičeva cesta 22 » 6.626.—

ZMS, Ljubljana » 27.506.—

Četr štiska » 2.502.—

Od ministrstva za gradnje » 300.—

Duo Valentin, trgovec, Sv. Trojica v Slov. gor. » 2.862.—

Okrajni OF odbor Kamnik » 2.862.—

Skupej Din 5.601.025.90

da nam je že prepozno poslušati ta pravniška izmotavanja in da želimo končno videti uradnika, ki sprejema podkupnino in krade, uradnika, ki podpira in organizira gospodarsko sabotažo, uradnika, ki izrablja svoj položaj za izsiljevanje, da bo kaznovan po zakonu pred ljudstvom, ki dela čudeže, da bi dvignilo deželo iz razvalin, kot zgled in dokaz, da bo nova Jugoslavija onemogočila delo takšnim brezobzirnim organom in korupcionistom.

Možje iz okrožnega sodišča za mesto Beograd, kakor tudi ostali po Jugoslaviji, bi obenem tudi morali vedeti, da nihče, najmanj pa ljudstvo ne zahteva od njh, da bi »obglavljali« ali da bi sodili mimo zakona, toda ljudstvo zahteva od njh, da so pravični, da ga varujejo pred njegovimi sovražniki, skratka, da sodijo po zakonu. Ko jih je ljudstvo postavilo, jim ni naročilo niti, da naj bodo trdi, niti naj bi bili popustljivi, temveč samo pravični, oni pa so trdi do ljudstva in popustljivi do njegovih sovražnikov.

Okrožno sodišče za mesto Beograd je na široko odprlo vrata korupciji in sabotaži v državnem ustroju. Ali je kje kak brezvestnej, korupcionist ali saboter, ki bi ga ne ohrabilo dejstvo, da je sodba za podkupnino, gospodarsko sabotažo in izsiljevanje kazen — 6 mesecev pogojno? In kateri potrdi državljani Jugoslavije bi se ne zgrozili in ne bi pri tem pomislili, da gre do pri nas stvari po napačni poti in da v tej deželi ni pravice? Kje je borec naše armade, ki bi ne pomislil, da so razbiti četniki, ustaši, domobranci in njihovi poglavarji in vse to, kar so oni predstavljali in iz česar so rasli, kljub vsemu prišli skozi postransk, pa zato nič manj važna vrata v novi dom — v federativno Jugoslavijo? Kdo bo potem od tega sodišča lahko zahteval verstvo pred brezvestnimi uradniki, spekulanti in lopovi?

Naša javnost ne more biti ravnodušna do takšne in do podobnih obsodb. Prav tako ne more biti ravnodušna niti do obsodb, katere prestrogo kaznujejo ljudi, ki iz nevednosti, nespametnosti ali zaostalosti delajo napake. Naša javnost bi se morala dvigniti kot vihar proti takim birokratom, ki čepijo po pisarnah in ne vodijo nobenega računa ne o zakonih ne o ljudstvu. Te in njihovo korupcionistično spekulantsko pravico bi bilo treba izbrisati iz javnega življenja, da bi ne ovirali velikega dela, ki so ga naši narodi opravili in ki ga še vedno opravljajo. Treba jih je ali prisiliti, da sodijo vestno in pošteno, ali pa jih nagnati z mest, ki jih zavzemajo. Ljudstvo jim je izročilo zakone, da po njih sodijo, dalo jim je v roke orožje, da bi ga branili, sedaj pa to orožje obračajo proti njemu samemu!

Ves državni organizem stare Jugoslavije je bolehal na korupciji, protekciji, izsiljevanju, ropanju, tatvinah, dnevnih itd. Podobne obsodbe bi tako stanje uzakonile tudi v novi Jugoslaviji. Smešno bi bilo samo pomisliti, da je bila ta obsodba sluščajen ali izjemen pojav. Celo, če bi to obsodba tudi bila, je tatvina, korupcija, protekcija, zapravljjanje državne imovine — zelo pogost pojav. Ni videti, da bi se sodišča kaj pridra resno temu upirala, ta obsodba pa potrjuje, da so sodišča, ki takšne stvari celo podpirajo. Če bi šli po tej poti, tedaj bi v enem, dveh ali nekaj letih uničili vse državno življenje in nastalo bi vprašanje nadaljnje obstoja vsega velikega, kar smo uresničili z doseganji boji in napori.

Neusmiljen boj proti tem in takšnim pojavom ne glede na to, odkod prihajajo, je sveta dolžnost vsakega državljanja Jugoslavije, vsakega poštenega uradnika, vsakega res narodnega sodišča.

Obračam se na uredništvo »Politike«, da objavi to moje pismo ter Vas istočasno prosim, da posvetite pozornost razpletu te sramotne zadeve, da o njej obvestite javnost in da v bodoče spremljate podobne pojave.

Milovan Djilas

PRERIVANJE POMAGA GRADITI PROGO

Pri gradnji proge Zivonjo—Kremenica sodeluje poleg delavcev tudi vojska in ostalo prebivalstvo bitolskega okraja. Ta praga je zelo važna, ker je mogoče prevažati po njej lignit iz rudnika pri Zivonju. V zadnjih dveh mesecih so prihajali vsako nedeljo delavci iz Bitolja in pomagali pri gradnji proge. Te dni je neka skupina 76 delavcev razširila tir in napravila železniški nasip.

KUPUJTE ZNAMKE V KORIŠTU RDEČEGA KRIŽA!

Iz junakov borbe — junaki obnove

Tisoč štiristo borcev jugoslovanske armade se je včeraj zjutraj na vse zgodaj poslovilo od Slovenije. Po velikem delu, ki so ga izvršili v letih veličastnega osvobodilnega boja, se vračajo na svoje domove. Razrušeni domovi v Hercegovini, Bosni, Dalmaciji, Kordunu in Liku pričakujejo junake, ki bodo s tisto čudovito ljubeznijo, s katero so osvobodili domovino, obnovili tudi svoja ognjišča: »Udarniško delo je pogoj, da naša zemlja cvetev in žajzvi v blagostanju!« — »Prvi v borbi — prvi v obnovi!« Tako piše na letakih, ki so nalepljeni na vagonih, v katerih sede demobilizirani borci.

Veselo in živahno je bilo to jutro na glavnem kolodvoru v Ljubljani. Divizijska godba je igrala fantom in dekletom za slovo korčnice, iz vagonov je kipele partizanska pesem in marsikatera desnica številnih potnikov za Gorenjsko, Štajersko in Dolenjsko je hvaležno stisnila roko Dalmatincu, Ličanu, Bosancu in Hercegovcu. Partizanka Ljubimka Milanović pa s goni ob vagonem oknu, poslušala vriskajočo korčnico, a po licu ji drsi kot biser svetla...

»Zakaj, Ljubimka?«
»Čovče, jesi li ikad imao puško u ruci?«

Z globokim vzdihom mlade srpske partizanke je vzdihela na njenih prsih medalja za hrabrost, katero je sprejela za junaštvo v borbi za Trst. V srcu sem čutil, da je vprav to dekle iz Loznice eno izmed tistih mnogih, ki je pomagalo ustvariti resnično bratstvo med našim in srpskim narodom.

»Zdravo, Ljubimka!«

Borec Ilija Martinović iz Korduna ima na prsih pripet duhteč šopek rož: rožnkravt, rožmarin, angelj... »Men' ga dala je Slovenka...« je zapel Ilija in se zadovoljno nasmel.

Dolga je bila Ilijina pot, preden je prišel do Šiške, kjer je zrastle cvet, ki mu krasí prsa: preko Bosne in Srbije v Srem, od tam v Istro in Ljubljano. Z mitraljezom, katerega je predvčerajšnjim zaupal svojemu tovarišu v kasarni, je uničil mnogom fašistom življenje, z zidarskim

orodjem, ki ga bo imel v najkrajšem času v rokah, bo obnovil marsikateri dom v porušeni Kordunu. Ilija je borec in sin junaškega Korduna!

Hercegovci, Dalmatinci, Srbi, Ličani, Bosanci — muslimani, katoličani, pravoslavni, vsi so eno — bratje! V skupnih, težkih in krvavih bojih so pregnali iz zemlje fašista, obračunali z ustaši in četniki, ki so po želji krvolokov Pavelića in Nedića sejali med narodi razdor. Prišli so v Slovenijo, kjer so z brai Slovenci osvobodili Trst, Gorico in Koroško, skovali med jugoslovanskimi narodi nezlomljivo bratstvo in Ljubzen. Graditelji Titove Jugoslavije so se poslovili od vojske. Ni jim mahlo pri srcu — solzne oči govore, da jim je Armada nove Jugoslavije dom, v kateremu so se dobro počutili. Kakšna razlika od eno bivše armade iz predaprilske Jugoslavije, katero so zapuščali s kletvijo in sovraštvom...

Junaki borbe so odložili orožje in postali junaki obnove. Krampi, lopate, motike, plugi, žage, orodje obnove, je našlo roke. Pesem dela nove Jugoslavije se bo prelivala preko dolin in planin Bosne tja proti morju, od Šumadije do ravnega Banata in Srema in pela mogočno zmago bratstva in edinstva jugoslovanskih narodov.

Odhod! Veseli vrisk lokomotive v mlado jutro pozdravlja Ljubljano, ki še mirno spi, mirno in brezskrbno v svobodi in zadovoljstvu. Da ne bi bilo teh junakov, ki zapuščajo Slovenijo, tudi Ljubljana ne bi to jutro tako mireno pričakovala nov dan. Zločin in preganjanja, trpljenje in lakota bi gospodarila po mestu. tako pa bo čez dobre dve uri oživila in pomagala skupno s temi tisoč štiristotimi demobiliziranci graditi in obnovljati porušeno domovino.

Dragi tovariši iz Bosne, Dalmacije, Srbije, Hercegovine, Like in Korduna! Otroci, ki še pod toplo odejo brezskrbno sanja, mati, kateri ste rešili življenje otrok, soborci iz Cankarjeve. Gubeve in drugih slovenskih brigad — vas pozdravljajo: Srečno in na svidenje!

Barjanskim žrtvam

Na robu Kozlerjeve hoste na Barju so Barjani postavili spomenik žrtvam, ki so jih pobili v letih strahote fašistični »kulturonosci« in domaći domobranske hijene. Koliko je zapuščenih otrok in osirotilih družin, ki preklinjajo ime slovenskega Judeža domobranca Frabelj Skalarja, ki ima na vesti največ barjanskih žrtve. Veran hlapec svojih klerofašističnih gospodarjev je bil in krvniški posel je s svojo pobesnelost domobransko druhaljo z vsro krutostjo izvrševal. V strah in trepet je bil ta človek Barju inširni okolici, že od njegovem imenu se ljudje zgrozijo.

Domoljubni Barjani so padali nezasišani in nesojeni, nihče jim ni dokazoval greha ne krivde, nihče jih ni vodil pred sodnika — pogotila jih je gluha noč in ni jih bilo več. Padali so pod izdajalskimi streli in umirali pod težkimi udarci puškinih kopit rablji niso izbirali načina moritve. Pokopali so jih kot mrhovino, da je divjačina raznašala njihove ude.

Tristoenaideset žrtve na tistem majhnem koščku zemlje. Umreti so morali samo zato, ker drugega pač niso mogli ljubiti kot svoj narod in delati zanj, ker niso marali nesramnega tujca, ki je gazil in skrnil njihovo zemljo, njihovo do-

domovino. Ko se je ves slovenski narod boril in trpel, je tudi Barje prilagalo grob k grobu, oče je sledil sinu, hči je šla za materjo, brat je moral za sestro, celo otrokom niso prizanesli in so jih morili. Podli — dajalci so trgali naše družine, otrokom starše, staršem otroke in jih metali fašističnim zverinam v žrelo.

Predolga je vrsta imen nedolžnih mučnikov, ki so padli, da bi jih moglo pero vse zapisati: Slavko Faganel, Francelj Jože, Francelj Marija, Vidmar Ivan, Pečan Franc, Podražaj Marija, Grebenc Janez in še in še... 25. novembra 1943 leta so jih gnali 12 proti Kozlerjevi gošči — takrat sta padli tudi Lenarčičevi dekleti.

Zahrbtnižni in domobranski mračnjaki so seali mržnjo in sovraštvo med ljudi, zlo seme, ki so ga sejali je rodilo zločinski sad — izdajalce. Še nekatere prižnice so bruhale sovraštvo proti partizanom, namesda so jih učile ljubezen do bližnjega. ljubezen do domovine.

Ob spomeniku barjanskim žrtvam ki sicer še ni popolnoma dokončan, so Barjani v nedeljo, 25. 11. počastili njihov spomin. Od blizu in daleč je prišlo mnogo ljudstva, prišla je šolska mladina, prišli so gasilci in vojci mrtvih junakov. Prinesli so

mного cvetja in vencev ter okrasili spomenik. Bele krizanteme so kakor velike solze drhtele v mrzel jesenski dan, kakor večni spomin na mrtve: »Nikoli vas ne bomo pozabili...«

Zastopnik pripravljalnega odbora je v svojem nagovoru na kratko prikladal v spomin dogodka iz tistih črnih preteklih dni, ko so padale barjanske žrtve in pozval prisotne, da počastijo njihov spomin z enominutnim molkom. Mladinke in pionirji so deklamirali, vsaka beseda je bila kakor žgoč plamen, kakor obtožba vseh tistih, ki ne morejo več govoriti, ki ne morejo od krivcev terjati odgovora.

»Kaj pretrpeli, ko ste zapuščali domove in nesojeni popadali v grobove...«

Tudi partizanski borec je govoril, jedrnat, resnično. Če bi ne bilo podpihovalcev in izdajalcev, bi ne

Skrb za nepreskrbljene otroke

V naši državi je mnogo otrok, ki morajo nositi posledice strahovite vojne. Ostali so brez roditeljev in gmočnih sredstev. Za časa narodno osvobodilne borbe, še bolj pa po osvoboditvi, so se naše oblasti pobrigale za to, da se odpre čim več domov za otroke, kjer bodo imele sirote priložnost za šolanje in vzgojo, da bi na ta način postale ob svojem času koristni člani človeške družbe.

Ministrstvo za socialno politiko v federalni Hrvatski je napravilo poseben načrt za zaščito dece in mladine. Popisali so nepreskrbljene otroke do 18. leta starosti. Popis traja približno dva meseca in se vrši od mesta do mesta, od okrožja do okrožja, od okraja do okraja, od vasi do vasi. Posebne popisne komisije zbirajo podatke, katere dostavljajo ministrstvu za socialno politiko v Zagrebu.

Delo je sedaj že precej dovršeno. Popisali so približno 80 tisoč nepreskrbljenih otrok. Seveda s tem še ni vse storjeno. Še vedno prihajajo iz raznih krajev podatki o sirotah, toda material je v glavnem že zbran. V zagrebškem ministrstvu za socialno politiko se vsaka prijava posebej prouči, razvrsti, odberejo se otroci s telesnimi in drugimi hiba-

Delo in obnova na Kočevskem

Kakor so povsod težave v obnovi, tako tudi pri nas na Kočevskem. S prostovoljnimi delom smo sicer že mnogo storili, počistili mnogo ruševin, pripravili prostore za šole, pozidali stavbo bivšega Sokolskega doma ki nam je danes Dom ljudske prosvete itd. Mnogo truda posvečamo obnovi našega kraja, vendar pa nam povzroča težave pomanjkanje materiala, zlasti šip. Glavna dela v Domu ljudske prosvete so povečini že končana, potrebna so še manjša tesarstva in mizarstva dela, in upamo, da bomo o Božiču že lahko nastopili s prvo predstavo v popravljemem poslopiju. Kar se tiče oderskih prireditvev, imamo v načrtu Cankarjevega »Hlapca Jerneja« in nekaj drugih iger. Začasno imamo kulturne prireditve še v tukajšnji kinodvorani, ki pa za take nastope ni prav posebno prikladna. Razmeroma je naš »Dom ljudske prosvete« že v lepem razmahu: imamo pevsko društvo, orkester in gledališki odsek; v načrtu imamo tudi čitalnico, ki bi jo lahko že odprli. Če bi ne bilo tako hudo pomanjkanje prostorov.

Mnogo truda smo imeli z obnovo naše gimnazije. Letos bomo odprli 6 razredov in je že prijavljenih nad 180 dijakov. Vsa dela na poslopiju so končana, urejene so tudi učilnice manjka le še nekaj inventarja. Začeli bi lahko s poukom, pa nam manjka šip. Internat oziroma dijaški dom bo začasno nastanjen v gimnazijskem poslopiju. Bivše, lepo poslopje dijaškega doma je uničila vojna vihra.

Ostale šole v okraju so tudi večji del že obnovljene razen treh, to je v Koprivniku, Štalcerjih in Mozlju.

bilo toliko grobov! Pevci so zapeli žalostinke. Lepo in ubrano, v srce segajoče. »Vigred se povrne... al' prijatla več ne bo...«

Od Kozlerjeve hoste in prav od Mokra in Krima ter Iške je odmevala žalostna pesem: »Takrat se spominjal še pozni bo svet...«

Pršilo je sicer ves popoldan, vendar so se udeležili ljudje svečanosti iz vseh okoliških krajev, od Mokra, Iga, Iške vasi, izpod Krima in drugod.

Po polju naokoli so zasajene v zemljo v večjih ali manjših presledkih male zastavice.

»Tam na tistih krajih so padali naši ljudje«, ti razlaga žena v črni ruti in si briše solze. Morda je izgubila sina, morda hčer, morda pa so jo rablji oropali obeh.

Da, tam so padali, tam umirali, drug za drugim... da bodo drugi živeli človeka dostojno življenje.

mi, na podlagi zbranih podatkov pa se napravi sklep, kam bodo otroke poslali za dogleden čas. Nekatere pošljejo v šolo, bolj odrasle in sposobne pa dodeljujejo raznim obrtnikom za vajence.

Na podlagi zbranih podatkov namerava hrvatsko ministrstvo za socialno politiko napraviti načrt za vzgojo osirotilih otrok v naslednjih 10 do 15 letih. Otroke bodo deloma šolali, deloma kolonizirali in jih bodo tako pripravili na dostojno življenje. Seveda ne bo takoj mogoče, da bi vse otroke poslali v skupne zavode. Dokler ti zavodi ne bodo urejeni po predvidenih načelih, bodo otroci izročeni tudi posameznikom v vzgojo in pomoč. Zasebniki, ki bodo sprejeli nepreskrbljene deca, pa bodo pod nadzorstvom federalne enote in državnih socialnih činitelev. Dom sester za socialno zaščito v Zagrebu je v ta namen že odprl poseben tečaj za šolske sestre nadzornice. Zaankrat pohaja tečaj 100 sester, od katerih jih odme 30 v najkrajšem času na teren. Sestre se bodo prvenstveno brigale za zdravstveno stanje nepreskrbljenih otrok. Čez nekaj časa se bodo zopet vrnile na šestmesečni tečaj, v katerem se bodo izpopolnjevale naprej in dobile napotke za nadaljnje delo.

Ni dovolj delovnih moči, ki bi prijele za delo.

V Ribnici je deška šola že popolnoma popravljena, vstavi bi jo treba še okna in klopi, ki še niso izgotovljene. Na bivši meščanski šoli delajo stropne in streho upamo, da bodo dela v kratkem končana, tako, da se bo gimnazijski pouk začel še pred Božičem. — Na Gori so ljudje popravili šolo z lastnimi močmi in poizrtvovalnostjo. V Dolenji vasi se začasno vrši pouk v privatnih hišah; za šolo, ki jo bodo popravili z lastnim trudom in datjavami, že znašajo gradivo. V Sodražici bodo spomlad zidali novo šolsko poslopje. V teh dneh dokončujejo šolo v Sušju in so ponosni nanjo, saj so vse, kar je potrebno za gradnjo sami darovali in tudi v prostovoljnem delu so se izkazali.

Tako je tudi v drugih krajih. Ljudje neumorno delajo in se trudijo; skrb in trud pridnih rok je vložil s kamni, opeko in tramovi v nove in popravljene šole. Nihče ne priganja naših ljudi k delu: sami vedo, da je treba učilnic, da morajo otroci v šolo, da se bodo naučili brati, pisati, računati in ostalega, kar je koristno in potrebno za vsakdanje življenje.

Pereče vprašanje glede naših šol na deželi je, pomanjkanje učnih moči.

V Kočevju pojejo tri lesne žage in so od poletja že znatno dvignile proizvodnjo. Tovarna suknja tudi že dela v večjem obsegu in se v zadnjem času prijavljajo nove delavke in delavci.

Rdeč križ nam je poslal po osvojitvi večje količine blaga, in sicer raznih oblačil, obleke, perila,

navdušeni, kar prehitevali smo drug drugega. Na čelu sta tekla komandant in bolničarka. Pregnali smo belogardiste iz Zgoranj Težkih vod in nadaljevali proti Spodnjim. Tam so bili tanki. Ustavili smo se v strelskem jarku. Začeli so nas obsipavati iz brozostrelnih topov. Drobec granate je zadel tudi mene. Prosil sem Alenka, ki je ležala poleg mene, naj me reši na varno. Vzela je moj mitraljez: »Dober varuh mu bom! Toda ti potrpi, sedaj ne moreš od tod, izdali bi se vsi. Če kaj pride, se name zanesi!« In sem bil miren, ker sem ji popolnoma zaupal.

Ko je divjala ofenziva v Suhi Krajini, je bila Alenka že brigadna bolničarka. In ko sem bil takrat petič ranjen, sem bil spet v njenih rokah. Ko se je brigada prebijala čez cesto, nas je napadel sovražnik. Ranjenici smo ostali sami z nekaj tovariši na tej strani. Z nami je bila Alen-

plaštev, odej, čevljev in hrane, zlasti konzerv in drugo.

Ko smo delili, so se ljudje s solzami v očeh zahvaljevali vsem velikim dobrotnikom, prijateljem Jugoslavije in bratom v Združenih državah Amerike. Ljudstvo, ki je po vojnih grozotah popolnoma obubožalo in je danes golo in boso, je hvaležno za vsako krpico, za vsako tudi najmanjšo pomoč, ki so jo poslala dobra srca. Zlasti sedaj jim je pomoč prav prišla, ko trka zima, ki traja na Kočevskem po 5 do 6 mesecev. »Nikoli nismo pozabili partizanov«, pravijo, »tudi takrat jim nismo odrekli pomoči, ko smo sami trpeli pomanjkanje, — zdaj tudi mi nismo pozabljeni.

Sedaj imamo na zalogi najnovejšo pošiljko, po večini čevljev in oblek. Krajevni odbori se že oglašajo; prinašajo tudi denar za nove člane RK. Kakor je videti se bo leden

Zobotehniška srednja šola v Ljubljani prva te vrste na Balkanu

V skladu z novimi smernicami našega zdravstva, ki nam ga bo prinesla nova Jugoslavija in z njo federalna Slovenija, bo šlo tudi naše strokovno šolstvo po novih potih. Ledino bo zaoral odbor Podružnice namencev zobozdrav. ustanov v ustanovitvi zobotehniške srednje šole, ki bo začela z delom že v tekočem šolskem letu. V nekaj mesecih, ko domovino komaj čistimo od ruševin, preden začnemo graditi novo, ustvarjajo naši borci izgradnje tisto, za kar so se v stari Jugoslaviji dve desetletji zamarali borili.

Ze takoj po osvoboditvi je naše zobozdravstvo organiziralo dentistični tečaj za teoretično in praktično izpopolnitev našega dentističnega kadra, ki se je nabral v teku narodno osvobodilnega boja. Ze v decembru pa bo začela z delom na novodobnih temeljih osnovna zobotehniška srednja šola. Zobotehniški kader se je doslej rekrutiral po zasebni poti učne dobe v dentističnih delavnicah in ordinacijah, v katerih si je pridobil strokovno znanje pač po sposobnostih učencev in po dobri volji poedincev, ki so sprejemali naraščaj v uk. Takšni odnosi in pogoji šolanja so bili zastareli, a stare oblasti so bile premalomarne, da bi bile na tem področju kaj predrugače.

Danes pa zlasti strokovno šolstvo stopa na nova polja in to z naglico, ki jo terja naša žej po napredku. Za primer navajamo temelje, na katerih bo slonela izobrazba zobotehniškega kadra v Sloveniji v zobotehniški srednji šoli, ki bo prva te vrste na Balkanu. Kakor vse naše strokovno šolstvo, tako bo tudi zobotehniška srednja šola poleg temeljitega strokovnega znanja posredovala svojim učencem vsi tisto srednjesholsko stvarino, ki služi naraščaju za njegovo splošno izobrazbo. Za vstop v srednjo šolo naraščaja za zobotehnični poklic je potrebna 7-letna osnovna šola. Pred vstopom v strokovno šolo mora kandidat opraviti posebni poklicni izbirni izpit, čigar namen je odbrira kandidatov za nujno potrebni sposobnostmi (n. pr. sposobnost za risanje in modeliranje, razlikovanje barvnih odtenkov, zanimanje in veselje za tehnične vede itd.) Dosedanji sistem vajencev in prakticiranja v ordinacijah zobozdravnikov, dentistov ali zobnih tehnikov bo prešel v sistem šolanja s potrebnim teoretičnim poukom in s praktičnimi va-

Priznanje organizacijam Rdečega križa

Odposlanec ameriškega Rdečega križa za federalni enoti Slovenijo in Hrvatsko Robert B. Dickie se je mudil nekaj dni v Zagrebu, kjer je nadzoroval razdeljevanje blaga, katerega je ameriški Rdeči križ s posredovanjem našega Rdečega križa poslal Jugoslaviji za pomoč oskudnemu prebivalstvu. V tednu Rdečega križa je imel priložnost prisostvovati prireditvam Rdečega križa in videti, kako se otrokom delijo najpotrebnejše reči. Na ta način se je seznanil z delom Rdečega križa v Sloveniji in na Hrvatskem.

Z uspehom razdeljevanja je bil popolnoma zadovoljen. Izjavl je, da je organizacija Rdečega križa v Jugoslaviji tako popolna, da se je razdeljevanje lahko brez njegovega

Rdečega križa v Kočevju prav dobro izkazal.

V vidu imamo regulacijo našega porušenega mesta. Predvsem je seveda potrebna regulacija Rinže, ki bi jo izpeljali pod Mestnim hribom in bi močvirje okrog mesta izsušili. Bodoče mesto bi imelo popolnoma drugačno lice. Središče bodo izpolnjevale velike dvo do tro nadstropne stavbe, kjer bi bili upravni uradi in trgovski lokali, stanovanjske hiše bi zgradili na sončnem in suhem kraju na severovzhodnem predelu mesta, severni del mesta pa bi bil najbolj prikladen za industrijsko četrt. V načrtu imamo tudi industrijsko proizvodnjo lesenih izdelkov.

Prva dela se bodo začela seveda spomlad. Te dni bomo imeli sestanek regulacijskega odbora, da se porazgovorimo o načrtih in našem bodočem delu.

jami in delom v posebnih ali avtoriziranih državnih, javnopravnih ali zasebnih laboratorijih, kakor bodo dopuščale in omogočale sedanje razmere.

Učni načrt šole naj dvigne splošno teoretično in praktično ravnen, nudi pa naj tudi potrebno temeljno znanje v splošnih in posebnih predmetih, ki bodo omogočali kandidatu nadaljni razvoj in izpopolnjevanje zorne tehnike in protetike. Slednjič naj nudi zadostno široko splošno izobrazbo, ki bo omogočala sposobnim, nadarjenim absolventom neoviran vstop na bodočo stomatološko visoko šolo; hkrati bo s tem dosežena strnjnost šolanja.

V učnem načrtu sta predvidena v vsakem letniku 2 semestra po 5 mesecev pouka, vsak delovni dan bo imel dopolne po 4 ure teoretičnega pouka, popoldne pa 4 ure praktičnega dela. V enajstem mesecu bodo učenci poslani na prakso, a dvanajsti bo posvečen počitku. Od predvidenih 4000 ur teoretičnega pouka bo 2400 ur posvečenih splošnim, 1600 ur pa strokovnim predmetom. Strokovni teoretični in praktični pouk bo trajal 2 in pol leta, podgrodno leto pa bo trajala splošna izobrazba.

Zobotehniški naraščaj, ki se šo usposablja za poklic po starem načinu šolanja v zasebnih laboratorijih in ordinacijah, ima možnost obiskovanja teoretičnega pouka do konca učne dobe počeni od prvega letnika srednje zobotehniške šole dalje. Po končani učni dobi pa imajo pomočniki pravico polaganja izplov iz snovi naslednjih letnikov. Tako do leta 1949. Istih ugodnosti se morejo poslužiti že izučeni zobni tehniki s tem, da položijo dopolnilne izpite iz snovi poedinih letnikov v razmaku 4 mesecev.

Tako bo na eni strani postopno povsem odpadel zasebni uk, kar bo naraščaj vsekakor toplo pozdravil, saj ne bo več odvisen od svojih učiteljev, na drugi strani pa mu bo brez posebnih dopolnilnih izpitov omogočen prestop k fakultetni izobrazbi na bodoči stomatološki fakulteti, ki se snuje.

Slovenci bomo tako začeli na tem področju prvi na Balkanu orati ledino zobotehniške izobrazbe, a za strokovno izobrazbo na tem področju bomo takoj za Sovjetsko zvezo prednjačili tudi Evropi, ki se na tem področju z njo ne more meriti.

Bolničarka

Ko sem se vrnil iz Italije, mi je bila prva pot v X. brigado. Hotel sem vedeti, ali še živi tisto dekletce, ki je petkrat tvegala življenje zame, ko me je ranjenega reševala. Ali se še tako od srca smeje, kakor se je smejala v brigadi, pa če je bilo še tako hudo? Alenke si nihče, ki jo pozna, ne more predstavljati drugače ko nasmejane.

V brigadi so vedeli le to, da se je Alenka letos konec januarja poslovila od brigade. In takrat, ko je odhajala od svojih tovarišev, s katerimi je bila ves čas skupaj, je prvič niso videli nasmejane. Celo jokala je. Bila je navezana na nas in mi nanjo. Alenke ni manjkalo nikjer. Ne na položajih ne pri veselju. Skrbela je za nas. Medtem ko smo mi počivali, je ona prala za nas in je dostikrat ostala tako brez vsakega počitka. Zato ni čudno, da se je poslavljala od

nje vsak borec; vsak ji je hotel stisniti roko.

Da me je petkrat rešila, ni naključje. Saj to ni bilo samo z menoj, takih je v naši brigadi mnogo. In v imenu nas vseh, ki smo ji hvaležni in ki ji toliko dolgujemo, se je spominjam.

Prvič je bilo na Zlobinu. Napadali smo postojanko v Gorskem Kotaru v najhuji burji, ki nas je metala ob tla in ki se je tako zagrizla v nas, da so nam obrazi krvaveli. Ob svitu je naša četa napadla. Moral sem ostati v bunkerju. Ker je sovražnik premočno navalil, se je četa začela umikati. Tedaj je skozi vrata bunkerja priletela krogla. Bil sem zadet. Do mene ni nihče mogel, ker je sovražnik usmeril ves ogenj sem. Moje klice je začela bolničarka. Hotela me je rešiti, a skozi vrata ni mogla. Začela je grebsti kamenje v steni. Sovražnik se je vedno bolj blizal. Skozi odprtino, ki jo je

izgrebla, me je povlekla ven. Samo to sem se videl, da je imela roke vse zmznjene in čisto krvave od kopanja. Potem sem se zgrudil.

Ko se je brigada vracala v Slovenijo, sem bil že zdrav. Kmalu smo imeli boje okrog Velikih Lašč. Ko smo napadali veliko kolono, smo bili nenkrat obkoljeni. Borba je bila težka. Ko so nam Nemci udarili v bok, smo se znašli na čistini. Bil sem zopet ranjen in se nisem mogel takoj povleči s čistine. Pritekla je zopet Alenka. Krogle so švigale, ona pa me je vlekla, vlekla...

Ena najlepših borb X. brigade je bila za Tržišče. Pri tretjem napadu me je zaskelo v plečih. Zopet je tekla kri in zopet mi je rano obvezala Alenka.

Ko je potekal četrti dan borbe pri Težkih vodah, smo se oddolžili za jurš Borci so bili silno

Zasedanje pripravljalne komisije Združenih narodov v Londonu

London, 25. nov. (Tass) Včeraj se je vršila prva plenarna seja pripravljalne komisije Združenih narodov. Seji so prisostvovala zastopstva 51 držav, ki so podpisale ustavo Združenih narodov, izdelano v San Franciscu. Na seji je govoril tudi britanski minister Noel Baker. Druga seja je določena v ponedeljek 26. novembra. Zastopnik Sovjetske zveze Gromiko je rekel, da zastopstva niso imela dovolj časa, da proučijo predloge in dnevni razpored. Predlog Gromikova je podprl zastopnik Bolivije in je bil soglasno sprejet.

Nekoliko kasneje je bila seja Izvršnega odbora pripravljalne komisije, ki so jo sklicali z namenom, da prouči predloge za razpored sestankov in vprašanja, ki so na dnevnem redu.

London, 25. nov. Člani sovjetskega zastopstva so prišli v London, da bi se

udeležili zborovanja pripravljalnega odbora za organizacijo Združenih narodov. Zastopniki so: sovjetski veleposlanik v Združenih državah Gromiko, zastopnik ukrajinskih SSR Manuilski in zastopnik beloruske republike Kiveljev. Spremljajo jih svetovalci in strokovnjaki.

Konferenca za določitev reparacij

Pariz, 25. nov. Zavezniška konferenca za določitev reparacij, ki se vrši v palači »Luxembourg«, je danes potrdila poudarila odločitev, ki določa razdelitev nemške oceanske trgovske mornarice med narode, ki so upravičeni na odškodnino za škodo, povzročeno med vojno.

Konferenca je nadalje proučila vprašanje nemške rečne plovbe, koliko ladij bodo razdelili in koliko jih bo ostalo Nemčiji.

General de Gaulle o važnih reformah in zunanji politiki Francije

Pariz, 26. nov. Predsednik nove francoske vlade general de Gaulle je podal pred narodno ustavodajno skupščino poročilo, v katerem je poudaril, da je njegova vlada posledica in simbol pomirjenja in da je bilo z njo uresničeno politično edinstvo Francije. V svojih nadaljnjih izjavah je general de Gaulle dejal, da bo vlada ustavodajni skupščini takoj predložila zakonske načrte o podražavljenju kreditnih zavodov in električne energije, načrt o zavarovanju in o reformi administrativne službe in javnih služb. Poudaril je važnost teh reform, ki morajo v vsakem primeru veljati tudi za prekomorska ozemlja Francije, in prosil skupščino, naj ga podpre.

Kar se tiče zunanje politike, je de Gaulle izjavil, da je francoska vlada mnenja, da je mogoče zagotoviti mir samo s pomočjo mednarodne organizacije, pri čemer bo Francija kar najaktivneje sodelovala in to po načelih Združenih narodov, postavljenih v San Franciscu. Ker je tako v Evropi kot v Aziji in Afriki na takih postojankah, da je že tradicionalno usmerjena tako na zapad kot na vzhod, Francija lahko postane in želi postati vez, nikakor pa ne igrača. Tako politika bo francoski vladi nudila priliko za sklenjanje posameznih sporazumov po vzoru sporazuma o zavezništvu s Sovjetsko zvezo, ki si prav tako kot Francija želi odstraniti fašistične nevarnosti v bodočnosti.

Nato je de Gaulle poudaril prijateljske in trgovinske odnose, ki vežejo Francijo in Združene ameriške države, kakršne si Francija želi tudi z Veliko Britanijo, obenem z enotno rešitvijo skupnih interesov na Renu, na Blaznem vzhodu, v Afriki in na Daljnem vzhodu. Prav tako je de

Gaulle poudaril prijateljske težnje do sosednjih držav, držav srednje Evrope in Balkana, kakor tudi Skandinavskega polotoka.

Končno je de Gaulle izrazil željo za vzpostavitev močnih osnov sporazuma z Italijo in pripravljenost za ponovno vzpostavitev kar najboljših odnosov s Španijo, ko se bo ta postavila na skupno pot demokracije.

Duclos o narodnem značaju komunistične stranke

Pariz, 26. nov. Jacques Duclos je imel v narodni skupščini govor, v katerem je ponovno poudaril narodni značaj komunistične stranke in naglasil, da pomeni prevzemanje ministrstva za oborožitev in ostalih ministrstev, da so komunisti sposobni in dolžni, da služijo Franciji na vseh poljih.

Duclos je nato podčrtal velike domovinske obuške francoskega ljudstva in izjavil, da Francija skrbno čuva svojo neodvisnost, ki si jo je zagotovila s prijateljstvom s tremi velikimi, kar je istočasno edini način, da se zgradi pravičen in trajen mir.

Govornik se je dotaknil vladnega gospodarskega načrta in je izrazil svoje zadovoljstvo, da je vendar le prišlo do velikih reform.

Potem ko je izjavil, da so tri stranke soglasne v pogledu izvedbe podražavljenja najvažnejših industrij, je Duclos orisal politično vlogo, ki si jo odigrala velike banke in zahteval hitrejših ukrepov na tem polju. Duclos je posebno poudaril, da je še mnogo treba storiti v pogledu mezd. Ima z upanje v vlado in je končal: »Bodoče volitve bodo pomenile zmago demokratične republike, ki bo strogo laična in socialna.«

Kongres komunistične stranke Britanije

London 25. nov. Reuter poroča, da je imel pri odprtju narodnega kongresa komunistične stranke Velike Britanije govor glavni tajnik stranke Harry Pollitt, v katerem je med drugim dejal, da je zunanja politika britanske vlade povod za veliko zaskrbljenost in celo za vznemirjenje. Dejal je: »Opozarjam laburistično vlado, da ne bo mogoče izvršiti osnovnega socialnega preokreta v Britaniji in da bo vsa bodoča naša dežela resno ogrožena, če laburistična vlada ne bo spremenila svoje dosedanje politike, ki predstavlja enostavno nadaljevanje imperialističnega programa v rivijske stranke (konzervativcev) in reakcionarnih monopolističnih kapitalistov.«

Politik je obljubil, da bo nudil podporo laburistični vladi, če bo izvedla svoj volilni politični program v največjem interesu delavskega razreda in naroda. Izrazil je svoje nesoglasje z mišljenjem, da mora Britanija »izvažati ali pa bo propadla«. Kongres komunistične stranke predlaga, da se spremeni program, ki ga je o teh vprašanjih objavila laburistična vlada.

Član parlamenta William Gallacher je izjavil, da je izjava predsednika britanske vlade Attleeja in zunanji ministar Bevin o zunanji politiki povzročila razočaranje in dvome. Atomsko bomba se je uporabljala doslej samo za izživanje resnega razdora enotnosti, ki je tako pomembna za svetovni mir. Mnogi so to globoko občutili, a napredni elementi v Evropi so z velikim nezanimanjem spremljali diplomatske manevre na zapadu.

United Press poroča, da je bil na narodnem kongresu komunistične stranke Velike Britanije glavni predmet razpravljanje o zunanji politiki laburistične vlade.

Gallacher je poudaril: »Gospod Bevin, prosim vas zapomnite si tole: Vi niste v ministruvstvu za zunanje zadeve zato, da bi zastopali interese torijevcev in da bi se povezovali s kapitalisti in veleposelniki. Vaša dolžnost je, da te odstranite, kjer koli je to mogoče.«

Gallacher se je dotaknil mnogostevilnih pritožb, da se demobilizacija v Britaniji izvaja prepočasno in je nato dejal: »Vsa dežela je nezadovoljna. Ne moremo dopustiti, da še nadalje zadržujete v vojski za izvajanje reakcionarne politike britanskega ministrstva za zunanje zadeve milijon moških in žena.«

Zahteva po spremembi politike laburistične vlade

London 26. nov. Na kongresu angleške komunistične stranke so danes, kakor poroča Reuter, sprejeli resolucijo izvršnega odbora o zunanji politiki in zahtevali, naj se Ernest Bevin odstrani s položaja zunanjega ministra. Resolucija, ki je bila sprejeta soglasno, kritizira vladno politiko napram Grčiji, Španiji, Sovjetski zvezi, novim ljudskim vladam v Evropi in njeno stališče do kolonialnih narodov, o katerih pravi, da predstavlja nadaljevanje konzervativne politike in ograža sodelovanje.

Resolucije proti poročanju britanske radijske družbe

London, 25. nov. Kongres komunistične stranke, ki je bil odprt v soboto v Londonu, je danes sprejel resolucijo, v kateri izraža začudenje zaradi protisovjetske in protidemokratske smeri, ki se kaže v vedno večji limeri v oddajah britanske radijske družbe (BBC). Zlasti čuden je način, kako je obračunavala novice v zadnjih mesecih. V resoluciji predlaga, da bo treba prehodno leto izvesti izpremembe v tem smislu, da bo BBC odgovorna zbornica; le tako bo mogoče doseči, da se bo v oddajah družbe odražalo mnenje britanske demokracije.

Zahteve Aserbejdžanov

Teheran, 25. nov. Kakor poroča AFP, pričakujejo v Aserbejdžanu veliko politično delavnost aserbejdžanske demokratske stranke, ki bo sklicala v Teheris velik kongres svojih članov. Stranka ni odstopila od svojega programa. Zahteva namreč uvedbo narodnega jezika v šole in na sodiščih ter politično in gospodarsko samopravo za iranski Aserbejdžan, na kar pa iranska vlada neče pristati.

V Teheranu zahtevajo demokratični krogi od vlade, da se ponovno odloži delovanje stranke Tudeh, da se ukine vojna vlada in obsešno stanje v prestolnici in da se prične čistiti generalni štab. Prav tako se mora preurediti vlada ter se morajo odstraniti ministri, ki so sodelovali v Sadrijevi vladi.

Darujte za ranjene partizane!

Angleški zunanji minister Bevin o zunanjepolitičnih vprašanjih

London, 25. nov. Minister za zunanje zadeve Velike Britanije Ernest Bevin je pri razpravi o zunanjih političnih vprašanjih govoril o britanskem stališču glede važnih problemov in vprašanj poedinih dežel.

V zvezi s postopkom, ki bi ga morali sprejeti pri vprašanju atomske energije in poročilu, ki so ga objavili v Washingtonu, je Bevin rekel: »Mislim, da ne bi služilo za sedaj kakršnemu koli dobremu namenu, da bi sklicali poseben sestanek, da to prouči.« Izrazil je svoje mišljenje, da bi to vprašanje prepuščili v razpravo splošni skupščini Združenih narodov, ki se bo sestala 2. ali 7. januarja. »To ustanovalo moramo razvijati. Če so nove nevarnosti povzročile potrebo po novih ukrepih, moramo storiti ta končni korak pri uvajanju svetovnega reda brez škode za uporabo sredstev, ki smo jih že storili.«

Glede načrta za ustanovitev zapadnega bloka, je Bevin rekel, da morata on in britanska vlada brez ozira na kritiko in različna mišljenja nadaljevati z nalogo izgradnje prijateljstva z najbližnjimi sosedmi in dodal, da ne more sprejeti stališča, po katerem bi morali njegova in politika britanske vlade v celoti temeljiti na veliki trojici.

Govorec o problemu preseljevanja nemškega prebivalstva, se je Bevin dotaknil načrta nadzorstvenega sveta za sprejem in razpored izseljencev in rekel, da določa načrt nase-

litev kakih 3,5 milijona Nemcev iz Poljske, 2,5 milijona iz Češkoslovaške in 500.000 iz Madžarske. Od celotnega števila bo poldrugi milijon Nemcev iz Poljske naseljen v britanskem področju.

V svojem dolgem obravnavanju grškega položaja je Bevin rekel: »Ne morem zanikati, da sem bil zadnje tedne zelo resno zaskrbljen zaradi obšutnega poslabšanja gospodarskega in finančnega položaja v Grčiji. Izgledalo je, da nič od vsega, kar je bilo storjenega za Grčijo, ne rodi pravega sadu. Postavljene naloge so zahtevale hitro delovanje.« Bevin je dalje rekel, da ga je pomočnik ministra za zunanje zadeve Hector Mac Neil, ki je bil v Grčiji v času zadnje krize, obvestil, da tudi grška vlada ni dovoljno močna in da ne uživa v dovoljni meri podpore ljudstva. Rekel je, da se mu ni dopadel načrt namestnika Damaskinosa za rešitev grške krize in da je predložil Damaskinosu, naj se volitve v Grčiji vrše najkasneje do konca marca leta 1946. In da se plebiscit izvede v marcu 1948. Izrazil je svojo željo, da bi Damaskinos spremenil svojo odločitev o ostanku na položaj namestnika.

O bojih britanskih čet v Indoneziji je Bevin rekel, da so Britanci odločeni, da odpokličejo svoje čete, ko bodo dosegli vojaške cilje in izjavil, da ima britanska vlada določeno obvezo, da omogoči vladi Holandske Indije, da čim prej prevzame polno odgovornost za upravo na teh ozemljih.«

Sovjetski tisk o nürnberški razpravi

Moskva, 25. nov. (Tass) Sovjetsko časopisje posveča mnogo pozornosti razpravi proti glavnim vojnim zločincem v Nürnbergu in priobčuje podrobna poročila svojih posebnih dopisnikov o prvih vtisih, ki so jih dobili v sodni dvorani.

»Krasnaja zvezda« piše: »Tožilstvo je predložilo sodnemu dvoru vse polno listin, ki dokazujejo strašne zločine fašizma in njegovih pobudnikov proti človeštvu. Mednarodno sodišče je začelo s čitanjem najvažnejših listin. Branilci napenjajo vse svoje moči in skušajo zločince obraniti pravičnega povračila, vendar so dokazi preveč tehtni in neovrgljivi, da bi mogli uspeti. Listine tožilstva postopoma jemljejo samozavest zločincem, ki so se pred par dnevi odločno zaničkali svojemu krivdu.«

Neovrgljive listine in dejstva izpričujejo zločinski vlogi dr. Schachta pri pripravljani nemškega gospodarstva na vojno. Ta dejstva odkrivajo pravi obraz mednarodnega zločinca, ki je bil eden najbolj dejavnih pobudnikov vojne. In vendar je bilo še pred kratkim nekaj ljudi, ki so smatrali Schachta za »miroljubnega« denarnika in poslovnega človeka, ki je daleč od politike in v opoziciji proti Göringju in Hitlerju. Listine, ki so bile predložene sodišču, so popolnoma razkrinkale to laž. Schacht sam je storil vse mogoče, da bi dokazal, da je zgolj poslovni človek. Zdej, ko so mu strgli krinko z obraza, je ves zaprepačen. Živčno se ukvarja s vsušalkami, obraz ima ves spuščen.

In tožilec nadaljuje ter navaja vedno nova dejstva. Omenja Funkovo in Rosenbergovo ime, tudi Göringovo ime se čisto sliši. Obtoženci gledajo tožilca ježno in šepetajo med seboj in poizkušajo skriti svojo živčnost. Feldmarsala Keitela sploh ni več mogoče spoznati. S kakšno obšutostjo je podpisal brezpogojno predajo Nemčije v Berlinu. Zdej mu je ostalo le malo njegove prejšnje samozavesti, če-

prav skuša izgledati še vedno miren in neobčutljiv.

Generalni polkovnik Jodl, bivši načelnik nemškega generalnega štaba, izgleda zelo slabo. Na nek način je podoben brezpomembnemu nemškemu kaplarju, ki ga je straža poklicala na nočni napad. Hess je popolnoma zatopljen v knjigo in se dela, kot da ga okolica sploh ne zanima. Vendar ni ravno razpoložen za čitanje, kajti med vsa razprava še enkrat ni obrnil strani. Zdi se, da je prenehal igrati duševnega bolnika. Zdravniški izvedenci so razkrinili simulant, ki je »izgubil spomin«, ker je skušal »pozabiti« svoje zločine.

Alfred Rosenberg izgleda kot volk, ki je zašel v past, in motri vsakogar s sovražnimi očmi.

Naše oči begajo po vrstah listih, ki so večerjaski dobili nadoblast nad svetom — ob tem pogledu pa obšutito me gnus. Naj Hitlerjevi prileti tovariši, ki jih sovraži vse človeštvo, kar vstajajo drug za drugim in zanikajo svojo krivdu. Celo tisočinka njihovih zločinov bi bila zadostno opravičilo, da pomemeto to gnusobo z obličja zemlje.«

Posebni dopisnik časopisa »Izvestija« Šejnin piše: »Zdej prihaja sodba. Koliko mesecev in let so morala evropska ljudstva čakati, da bodo silala te besede. Ljudstva, ki so jela pod krvavim hitlerjevskim škornjem, jetniki v neštevilnih koncentracijskih taboriščih, žrtve v mučnicah, stotisoč in milijoni ljudi, ki so jih izmučili do smrti, žive zažigali, obešali, usmrčali s plinom, streljali, vse žrtve fašističnega strohanja, kakršnega zgodovina človeštva še ni poznala, so zdaj dočakali to sodbo, ki so jo tako dolgo želeli in zanjo trpeli. Pozornost vsega sveta je osredotočena na majhno dvorano v Nürnbergu, kjer sede na zatožni klopi strašni kolovodje hitlerjevskih tolp, ki jih je tja spravila hrabrost in volja narodov.«

Odkritja v razpravi o nacističnih zločinih v dachauskem taborišču

Dachau, 24. nov. Danes je minulo 18. dan, odkar se je pričela razprava proti 40 uradnikom proslulega dachauskega koncentracijskega taborišča. Na razpravi je 29 let stara Litvanka Riva Levy izjavila, da so morale biti jetnice neke podružnice dachauskega taborišča priča obsežni 5 moških, ki so bili obešeni zato, ker so razrezali ožje in skušali iz krp napraviti preprosto obutev.

Riva Levy, ki je bila jetnica taborišča v Kauferingu, je opisala, kako so njenega očeta tako močno pretepli, da je moral v bolnico. Nazadnje je zapustil taborišče z nekimi »transportom invalidov«. Od takrat ga ni več videla.

Dr. Selman Grünberg, tudi Litvaneec, je potrdil, da je bil obtoženec Johan Viktor Kirsch eden izmed najbolj surovih uradnikov koncentracijskega taborišča. Ko je transport, v katerem je bil tudi Grünberg, prišel v taborišče, je Kirsch dejal: »Pričel boste izvažati svoje volitve, vas bo pred vašim časom dolžnost, nikar ne mislite, da bo Nemčija izgubila vojno, pa tudi če jo izgubi, ne boste več dolgo živeli.«

Ilya Ehrenburg v Pragi

Praga, 26. nov. Znani sovjetski pisatelj in novinar Ilya Ehrenburg je prišel v soboto v Prago.

Carinska zveza med Rumunijo in Madžarsko

London, 25. nov. Rumunski ministri predsednik dr. Groza je objavil načrte za carinsko zvezo med Rumunijo in Madžarsko. Groza je dejal: »Kdor bo hotel preokretati mejo, ne bo potreboval potnih listov in promet med obema deželama bo svoboden.«

Stavka v tovarnah »General Motors«

New York, 25. nov. Straže čuvajo tovarne »General Motors«. Uprava tovarni je odbila zahteve delavcev po povnisanju za 30 odstotkov. Voditelji sindikatov nameravajo postaviti za delavce »premične kuhinje«. Izjavili so, da delavci v času stavanja ne bodo plačani in jim hočejo zato nuditi hrano in zdravniško pomoč.

Mednarodni visokošolski kongres v Pragi

Praga, 25. nov. Na plenarni seji mednarodnega visokošolskega kongresa so odposlanci raznih držav poročali o udeležbi visokošolcev v vojni proti fašističnim napadalcem, o izgubah, ki so jih utrpeli visokošolci in vseučilišča v vojni in o mednarodni visokošolski pomoči. V debati so se oglasili odposlanci Sovjetske zveze, Velike Britanije, Kujtajske, Francije, Jugoslavije, Belgije, Indije, Madžarske, Češkoslovaške, Norveške, Sijama, Italije, Islandije, Albanije, Čila in drugih držav. Na predlog češkoslovaškega poslanca je kongres odobril naslednji brzojav svetovnemu združenju demokratične mladine: »Mednarodni visokošolski kongres odobrava sklepe svetovne

mladinske konference v Londonu, zlasti tiste, ki se tičejo visokošolske mladine. Kongres pozdravlja organizacijo svetovnega združenja demokratične mladine.«

Kongres je prejel pozdravne brzojavke predsednika Akademije znanosti ZSSR Vavilova, britanskega ministrskega predsednika Attleeja in v poglavarja francoske vlade de Gaulleja. Češkoslovaški ministrski predsednik Fierlinger in zunanji minister Masaryk sta priredila sprejem na čast kongresu, ki se ga je udeležilo preko tisoč gostov, med njimi člani vlade, zastopniki diplomatskega zbora, odposlanci na kongresu in visokošolci raznih češkoslovaških višjih zavodov.

Grčija je postala zatočišče balkanskih vojnih zločincev

Beograd, 26. nov. Albanska telegrafska agencija poroča: V zadnjih dneh je prišlo iz Grčije več Albancev, ki pripovedujejo, da je Grčija postala zatočišče mnogih albanskih vojnih zločincev, ki so zapustili svojo deželo iz strahu pred odgovornostjo za storjene zločine. Grške oblasti so jih v Grčiji sprejele z veliko prijazenostjo, medtem ko jih ljudstvo prezira. Razen albanskih vojnih zločincev, kot so Ali, Haki, Rusika in drugi, so se zatekli semkaj tudi bolgarski vojni zločinci, med njimi Kaleev in Nojevec kakor tudi četniški poveljniki Draže Mihajlovića, Albanski, jugoslovanski in bolgarski vojni zločinci so v glavnem zbrani v Janjini, Solunu in Patrasu. V teh mestih so jim rezervirali najboljše hotele in smeje neovirano hoditi po vseh policijskih uradih in službenih ustanovah. Tako je tem izdajalcem omogočeno, da neovirano delajo proti demokratičnim režimom, ki so bili postavljeni v balkanskih deželah. Organizacija EAM v svojih časopisih stalno piše proti prevzel vodstvo liberalne stranke.

dobremu ravnanju grških oblasti z vojnimi zločinci, medtem ko reakcionarni tisk govori o njih kot o poštenih nacionalistih, ki so morali zapustiti svoje dežele.

Odložitve grških volitev

Atene, 26. nov. Britanski podtajnik za zunanje zadeve Mac Neil je pred odhodom iz Aten v London izjavil, da so o odložitvi grških volitev bile obveštene Združene države in Francija. Sovjetska zveza pa ne. Sovjeti so iz upravičenih razlogov odklonili sodelovanje pri nadzorstvu nad grškimi volitvami.

Regent Damaskinos umaknil ostavko

London, 26. nov. Grški regent Damaskinos je na britansko in ameriško prigovarjanje umaknil svojo ostavko. Atene, 25. nov. Bivši ministrski predsednik Sofokles Venizelos je v svojih časopisih stalno piše proti prevzel vodstvo liberalne stranke.

Kriza italijanske vlade

Rim, 23. nov. List »Unita« piše, da predstavlja ostavka ministrov liberalne stranke poizkus, da se zloži enotnost delavskih množic. »Unita« nastopa proti kandidaturi onih, ki sličejo Orlandiju, Nitiju, Bonomiju in meni, da so deželi potrebni ljudje, ki so pokazali svoje protifašistično zadržanje ter ljubijo domovino in njeno svobodo bolj kakor sebe in svojo politično kariero.

Socialistični list »Avanti« označuje ta korak liberalne stranke kot temne poizkuse desničarjev in pravi, da liberalna stranka ne more na demokratičen način opravičiti svojega stališča, ter se ni udeležila javnega razpravljanja v skupščini, kakor so predlagale napredne stranke.

Ferruccio Pari odstopil

London, 24. nov. Nocoj je objavil rimski radio izjavo italijanskega ministrskega predsednika Ferruccio Paria, da odstopa kot ministrski predsednik.

Posvetovanja za sestavo nove italijanske vlade

Rim 25. nov. Prestolonaslednik Umberto, ki mora glede na ustavo poveriti mandat za sestavo vlade novemu predsedniku, je danes sprejel predsednika posvetovalne skupščine Carla Sforzo in za njim tajnike šestih strank, iz katerih je bila sestavljena bivša vlada prof. Parrija.

Monarhistična in novo-fašistična nasilja v Italiji

Rim, 23. nov. Monarhisti in novo-fašisti v Italiji so v zadnjem času pričeli nasilja. V mestu Corigliano

blizu Cosenze v Calabriji so monarhisti med manifestacijami ljudskih množic, ki so zahtevale volitve v ustavodajno skupščino, napadli prostore delavske zbornice in sedež komunistične stranke in pričeli streljati. Blizu Brindisija so monarhistični pristaji izzvali tepež na nekem zborovanju komunistov in socialistov. Streljali so iz revolverja na govorniški oder. Bilo je več ranjenih. V Genovi in Milanu razširjajo tajne fašistične organizacije izzvalne lepake in lepjo na poslopja svoje propagandne letake. V Turinu so odkrili novo fašistično organizacijo, ki je izdajala fašistični »La Nazione« in tiskala lepake. Pri aretiranih osebah so našli mnogo orožja. Aretirani so bili plačani od znanih bankirjev in industrijcev. V drugih mestih so ujeli še nekaj članov te organizacije.

O priliki teh dogodkov so v mestu Perugia izdale komunistična, socialistična, akcionistična, republikanska in krščanskodemokratska stranka proglaš, v katerem pozivajo na skupen boj proti vsakemu, ki bi hotel delati nasilja. V proglasu so navede, na načela republikanskega pojmovanja narodne neodvisnosti pred vsakim tujim vplivom in obramba svobode pred vsakovrstnim nasiljem. Da bi ta načela uresničili, se stranke zavezujejo za tesno sodelovanje v obrambi svobode, kakor tudi pri delu za volitve.

V pokrajini Puglie, kjer monarhisti neoprestano napadajo delavske, politične in druge organizacije, so delavci pričeli stavko v znak protesta in zahtevali, da se proti njim odločno podvzamejo ukrepi. V mestu Gravina v bližini Barija so proglasili splošno stavko, ker zemljiški posestniki niso hoteli pristati na to, da plačajo svoj delež za brezposelne.

Sodelovanje Franca s Hitlerjem in Mussolinijem

Washington 24. nov. Zunanje ministstvo Združenih držav je dobilo v svoje roke tajno korespondenco med Hitlerjem, generalom Francim in Mussolinijem iz najzgodnejših dni španske državljanske vojne. Korespondenca odkriva popolno zgodovino španskega odnošaja s silami osi.

Zunanje ministstvo točno proučuje gradivo, ki spada k veliki količini dokaznega materiala, izkopenega v

Nemčiji. Neki ameriški uradnik je danes dejal: »Pisma dokazujejo, da je sodelovanje in prijateljsko občevanje med Nemčijo in Španijo ter Italijo prekašalo vse, kar smo do sedaj sumili. Pisma ne zapuščajo nobenega dvoma o tem, da je Franco mislil na vojaško zvezo z Nemci, da pa je Nemčija smatrala, da je Španija brez vrednosti kot zaveznik v vojni.«

IŠČEMO

stroj za rezanje papirja

VELIČINE 75, 110 cm

Ponudbe na Oglasni Zavod Hrvatske, Zagreb, Jelačićev trg 5, pod št. 5357

INFORMACIJE,

intervencije ter prošnje in vloge v zadevah vojnega dobička in škode, agrarne reforme, kalkulacij, poenotenega računovodstva ter vsa druga gospodarska, trgovsko-obrtna posredovanja vam oskrbi:

Komercialna pisarna LOJZE ZAJC, Ljubljana, Gledališka ul 7, tel. 46-14 slovaškem.

Naše gospodarstvo

Naši sadjarji obnavljajo svoje delo in svojo organizacijo

Iz mnogih krajev Slovenije prihajajo razveseljena poročila, kako se zopet prebujajo k življenju in obnavljajo naša zasluzna sadjarska organizacija. Sadjarji in vrtnarsko društvo. Sadjarji, ki sta jim okupacija in vojna zadala hud udarec tudi v organizacijskem pogledu, povezujejo zopet svoje vrste. Krepka in disciplinirana sadjarska organizacija nam je sedaj še toliko bolj potrebna, ker bomo mogli učinkovito pospešiti delo obnove naših uničenih, poškodovanih in zanemarjenih sadovnjakov le z napornim in sodelovanjem vseh zavednih sadjarjev in s sodelovanjem vseh vrst, ki se zavedajo, čeprav niso aktivni sadjarji, važnosti sadjarstva za našo gospodarstvo.

Obnova in reorganizacija društva

Pred izbruhom vojne je bilo v Sloveniji okoli 300 sadjarskih društev, ki so delovala kot podružnice »srednjega« sadjarskega in vrtnarskega društva s sedežem v Ljubljani. Po vseh Sloveniji je imelo društvo nad 12.000 članov, med katerimi je bilo tudi nekaj prijateljev našega sadjarstva iz drugih krajev naše države in iz sosednih držav. Društvo je imelo svoj drevničarski in vrtnarski odtok, izdajalo je svoje glasilo »Sadjar in vrtnar«, ki izhaja in širi ideje naprednega sadjarstva že nad 30 let. Imelo je svoj blagovni oddelek, ki je skrbel za sadjarstvu najpotrebnejše predmete. Obenem je izdajalo tudi samostojne sadjarske publikacije.

Vse to bo treba sedaj obnoviti in v interesu obnove izpopolniti in morda reorganizirati. Izpopolniti zlasti v toliko, da bo mreža naših sadjarskih edinic na terenu še bolj gosta in da bo zajela prav vsakega slovenskega sadjarja. Naše sadjarstvo bo doseglo svoje cilje le tedaj, če bo moglo zajeti v svojo organizacijo vse sadjarje in če bo vse člane dejansko vzgojilo v sadjarje, ki se bodo zanimali za vsa sodobna pravila unnege sadjarstva in se po njih ravnali. Delo naših osnovnih sadjarskih edinic bo treba vsakekor še bolj razširjati, tako da bodo imeli vsi naši sadjarji vedno možnost, učiti se ne samo iz svojega glasila in drugih sadjarskih knjig, temveč iz žive besede in na praktičnem primeru. Poleg glavnega žarišča v Ljubljani bo moralo društvo oživeti močne in z vsem potrebnim opremljene podružnice na sedežih naših krožij in okrajev. V tej smeri so poskušali organizacija izpopolniti že tik pred vojno, ko je bil izdelan »Pravilnik za okrožja podružnic«. Ta pravilnik, primerno prilagojen sedanjim prilicam, bo lahko služil sedaj za izpopolnitev in pravilno notranjo izgraditve društva.

Morda pa bo treba zaradi tesnejše povezave in prevzema večjih dolžnosti misliti tudi na reorganizacijo. Kakor razberemo iz dnevnega reda redne letne skupščine, ki bo 8. decembra v Celju, je bil že dan predlog, da bi se društvo preimenovalo v zadrugo. Če bo ta pomemben predlog prišel, bo lahko važen mejnik v razvoju naše sadjarske organizacije. Prepričani smo, da bo društvo v združeni organizaciji našlo tisto obliko, ki je najbolj primerna za čas in novim potrebam v naši ljudski državi. V zadrugi bo mogoče uspešno povezati vse plati našega sadjarstva, kar doslej v društvu ni bilo mogoče. Zadruga ne bo samo skrbela za pouk in vzgojo novih kadrov sadjarjev, temveč bo lahko prevzela tudi dolžnost, izločiti iz našega sadjarskega gospodarstva vsi spekulativci. Seveda bo moral biti organizem sadjarske zadrge zelo prožen in razgledan, da bo mogel že v kalit zatre vse poskuse izkoriščanja. Ta nauk smo dobili v letošnji sezoni, kjer se je v krajih, ki so bili izjemno deležni dobre sadne letine, azkazalo, da zadruga, ki so se doslej bavile z nakupom sadja pri sadjarjih niso bile dovolj agilne in prožne in da je mnogo sadja šlo v roke prekupčevalcev, ki so imeli na škodo sadjarjev lep dobiček.

Podružnice obnavljajo svoje delo

Da bo mogla naša sadjarska organizacija že v kratkem v celoti obnoviti svoje delo in pritegniti v svoje vrste vse svoje prejšnje že žive člane in mnogo novih, nam pričajo poročila o obnavljanju dela po podružnicah. Tako je na primer podružnica v Petrovčah organizirala že 160 članov in imela svojo občni zbor, na katerem je bil odobren zelo obširen program praktičnega sadjarskega dela v tekočem poslovnem letu. Podružnica v Račni je zbrala že do septembra 36 članov in je že začela misliti na obnovo sadovnjakov svojih članov. V Ljubnem so vpikali že 56 članov in upajo, da bodo mogli svoje vrste še pomnožiti. Podružnica v Hrastniku se je zopet osamosvojila, pripravlja na-

erte in izbira gradivo, da bo pomladi zgradila novo sušilnico za katero sta bila pripravljena gradivo in denar že pred vojno, pa je vse zasegel okupator. Izpopolnili bodo tudi svoje zaloge sadjarskega orodja.

Veliko škodo je prizadel okupator podružnici v Mariboru, ki ji je odnesel nad 12.000 din in tri škropilnice. V Zasipu na Gorenjskem so ustanovili svojo podružnico 5. avgusta t. l. Podružnica bo povezovala sadjarje v Zasipu, Sebenjah in Podhomu. Prijavilo se je takoj 36 članov. Važno je, da doslej v tem okolišu še ni bilo sadjarske organizacije, čeprav je bila zelo potrebna, ker je bilo kljub številnim sadovnjakom malo takih, ki bi jih lahko označili za vzorne. Delo je obnovila tudi podružnica v Cezan-jevih. V St. Janžu na Dolenjskem tudi že delujejo, čeprav se je večina članov šele pred nekaj meseci vrnila iz taborišč in so danes brez orodja, škropilnic in tudi brez denarnih sredstev. Volja za delo v korist naprednega sadjarstva jim je pa ostala in ta bo zmaga vse težkote. V Senni so imeli 16. septembra že občni zbor podružnice, kjer so si začrtali smerice za bodoče delo.

Podružnica Ljubljana I javlja, da bo imela svoj prvi občni zbor v sva-bodi v nedeljo dne 2. decembra ob 9. dopoldne v gostilni »Mrak« na Rimski cesti. Ker je bila vedno med najagilnejšimi sadjarskimi postojankami, bo tudi v bodoče skrbela vneto za obnovo našega sadjarstva. Napovedala je, da bo začela zopet s prirejanjem strokovnih predavanj, ki bodo vsak teden v predavalnici mineraloškega in-stituta na univerzi. Podružnica v Zalcu-Studenca je že priredila prvi sestanek sadjarjev iz svojega okoliša, na katerem se je razpravljalo o naj-nujnejšem delu. Z novimi močmi se prebujajo k novemu delu podružnica Brezje, ki ji je uspelo rešiti pred oku-patorjevo grabeljivostjo vsaj ves nekdani inventar. Priidno deluje tudi že podružnica v Zalogu pri Ljubljani, kjer so letos začeli sušiti sadje v novi sušilnici. Ta mesec je zborovala podružnica v Višnji gori. Svoje delo so obnovile podružnice v St. Petru pri Mariboru, v Ljutomeru, v Horjulu, v Sv. Vidu pri Ptuj, v Mali Nede-lji, v Galiciji, v Sv. Andražu pri Velenju in še marsikje drugod po Sloveniji.

Za zaključek tega prvega pregleda dela naših oživljajočih se podružnic naj ugotovimo, da povsod prihaja do izraza tudi v sadjarskih vrstah nov duh povezanosti ljudstva. Lep vzgled takega duha so pokazali sadjarji v Petrovčah na svojem drugem zborovanju, ko so sklenili, da bodo v pomoč pogorelem sadjarjem iz gornje Savinjske doline in kozjanskega okraja kupili 150 sadnih drevesc. Ta vzgled naj bi posnemali vsi sadjarji tistih podružnic, ki jih vojna in oku-pacija nista udarili z najtežjo roko. V Petrovčah so v vsakem pogledu zelo delavni in napredni. Na ome-njenem zborovanju so med drugim sklenili, da bodo uredili 36 arav velik vzoren sadovnjak prišičnega sadnega drevoja.

Izšla je že tretja številka »Sadjarja in vrtnarja«

Ko tako vidimo, da se naši sad-jarji naglo in z veseljem vračajo k svojememu delu v svojih sadovnjakih in v svojem društvu, moramo obenem poudariti, da je tudi osrednja orga-nizacija v Ljubljani pridno na delu. Povedali smo že, da je pripravila vse za občni zbor društva, ki bo 8. decembra v Celju. Prepričani smo, da bo ta občni zbor pravi praznik naših sadjarjev in da bo položil temelje za delo sadjarskega društva za več let.

Veliko nalogo v tem oživljanju sadjarskega dela in sadjarske organi-zacije opravlja glasilo »Sadjar in vrtnar«, ki je začelo s septembrom zopet redno izhajati. Prav te dni je iz-šlo že tretja številka, in sicer za no-vember, ki je v glavnem posvečena samim aktualnim vprašanjem našega sadjarstva. Tako razpravlja urednik Franjo Kafol o drevničarstvu kot najvažnejšem temelju obnove sadjar-stva, ing. Masten iz Maribora se bavi z nalogi našega sadjarstva po vojni, zlasti glede zatiranja kaparja San Jos6, V. Kuret iz Ljubljane o zatir-anju boleznih in škodljivcev sadnega drevoja- zimskemu boju s škodljivci je imela svojo občni zbor, na katerem je bil odobren zelo obširen program praktičnega sadjarskega dela v tekočem poslovnem letu. Podružnica v Račni je zbrala že do septembra 36 članov in je že začela misliti na obnovo sadovnjakov svojih članov. V Ljubnem so vpikali že 56 članov in upajo, da bodo mogli svoje vrste še pomnožiti. Podružnica v Hrastniku se je zopet osamosvojila, pripravlja na-

K uredbi o ureditvi pravice do pokojnine

Vlada demokratske federativne Ju-goslavije je dne 25. oktobra t. l. sprejela uredbu o ugotovitvi pravice do pokojnine. Rešitev pokojnin je po tej uredbi bistveno drugačna, kakor pa se je to vprašanje obravnavalo v bivši Jugoslaviji.

Zvezna vlada je odpravila nesoci-alno razlikovanje upokojencev in prilagodila zneske pokojnin tako, da bo lahko vsak upokojenec od svoje pokojnine tudi živel. Najvišja pokoj-nina znaša 5000 din, najnižja pa 2000 din. Upokojenec se pokojnine priznajo, če tudi imajo oni drugo za-poslitev, razen če dohodki sedanje-ga službenega razmerja s pokojnino

vred ne znašajo preko 5000 din. Ko-likor bi bila skupna vsota dohodkov in pokojnine višja od 5000 din me-sečno, za toliko se znesek pokojnine zniža.

Kaj še prinaša ta uredba? Izena-čenje, t. j. ureditev pokojnin vseh vrst upokojencev po enem zakonu, s čemer je celotna ureditev pokojnin zelo poenostavljena, upokojenci pa so tretirani vsi po enem zakonu. Nič več se n. pr. ne dogajalo, da bi razni upokojenci dobivali po več vrst prejemkov, t. j. pokojnino, doklade ter razne dohodke.

Ta uredba pa odpravlja zlasti tež-ko krivico, ki so jo prejšnji režimi

mirno dopuščali nad staroupokojen-ci. Kljub temu, da so se izgarali v dolgoletnem službovanju, je pred-aprilska Jugoslavija prezrla vse nj-hove z delom pridobljene pravice in jim nakazovala bedne zneske, od ka-terih so mogli samo živoreti. Sedaj je to razlikovanje staroupokojencev odpadlo, izenačeni so z ostalimi upo-kojenci. Kar jim skozi dvajset let ni uspelo, kljub vsem obljubam raznih Korošcev, to jim je dala brez vseh pridržkov naša ljudska država.

Odpadajo vse doklade, nasprotno pa so se pokojninske osnove nasproti osnove po bivših zakonih — ki so se stalno spreminjali v škodo upo-kojencev — za uradništvo nižjih skupin, zlasti za zvančnike in slu-žitelje dignile za najmanj 100%. Odtegljaji v uradniški pokojninski sklad, ki so prej znašali 5%, so po tej uredbi določeni na 3%.

Gled priznanja časa kot efektivne službe uredba upošteva vso dobo, ki jo je nekdo prebil v samoupravni službi, dalje kot dnevnica, kakor tu-di leta balkanske in prve svetovne vojne. Dosledno načelom ljudske fronte se priznava za odmerjanje pokojnine tudi ves čas, prestan v te-ku prve svetovne vojne, zaradi nar-odno osvobodilnega dela ali borbe, v zaporu in slinčno.

Pripomniti moramo, da je tako ureditev pokojnin težko vprašanje mirnodobske urejene države, koliko težje je to sedaj za našo državo, iz-črpano in porušeno od štiriletnih or-be ter od okupatorjev do kraja ope-njeno. V tem naporu in prizadevan-ju, urediti vprašanje pokojnin čim-prej in kar najbolj socialno, imamo toliko večji dokaz, da je naša nova oblast res ljudska.

Narodna vlada Slovenije se je vprašanja pokojnin lotila, še preden je izšla ta uredba ter je pričela kma-lu po osebohoditvi izplačevati začas-ne preživnine. Te se bodo izplačeva-le toliko časa, dokler popolnemu upokojencu ne bo pokojnina na novo urejena. Tozadavna navodila bodo sledila, upokojenci naj se točno po njih ravnaajo.

Priprave za ustanovitev visoke šole za gospodarstvo in politiko

Ljubljana, 26. oktobra. Nova doba omogoča s svojim raz-umevanjem za vse resnične ljudske koristi sprostitev vseh tistih prosvet-no-vzgojnih stremeljenj, ki so v naš-tem narodu prihajala že prej do iz-raza ob raznih priložnostih. Pol leta je minulo od nastopa svobode in po-polnega prevzema oblasti po ljud-stvu in že imamo v Sloveniji razne visoke šole, za katere smo se v sta-ri Jugoslaviji in prej zman borili.

Kakor smo že poročali, se sedaj pripravljajo ustanovitve visoke šole za gospodarstvo in politiko. Obe pa-nogi sta v naši ljudski državi dobili velik pomen, saj dominirata nad vsem drugim javnim delovanjem.

Naš življenjski interes je, da si vzgojimo čim številnejši gospodar-stvo in politično izšolan kader, ki bo sposoben voditi in izvrševati vse ti-ste ogromne gospodarske in politič-ne naloge rasti in razvoja, ki nas je pred njo postavila nova doba, ko je s pridobitvami narodno osvobodilne borbe sprostila prejšnjo gospodarsko in politično togost in nazadnjastvo. Spoznanje, da nam je taka šola potrebna, ni od danes. Če analiziramo našo kulturno, gospodarsko in politično življenje, bomo ugotovili, da so se zahteve po njeni ustanovitvi pojavljale že v bivši Jugoslaviji in tudi pred njo. Konkretno se je izo-blikovala zahteva po visoki šoli za gospodarstvo že leta 1919, ko so ne-kateri naš gospodarski in politični zahtevali, da bi se trgovska akademija priključila tehnični fakulteti. Kas-neje so se nade na oživotvorenje take šole prenesele na tako imenova-ni abiturientski tečaj Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, ki je de-loval na ljubljanski trgovski akade-miji. Izkazalo se je pa, da je imel ta tečaj v sebi premalo življenjske sile, da bi bil njen zarodek. Nazad-njastvo, ki je vladalo v našem po-litičnem življenju ni bilo sposobno, da bi tej zahtevi odprlo prsto pot, ker je imelo vezane roke z drugimi, za njega važnejšimi gnotnimi ko-ristimi.

Danes je vse to za nami. Vse naše šolstvo se reorgan zira na novi osno-vi, ki prvenstveno upošteva potrebe gospodarstva. Srednje in nižnje, go-spodarske in strokovne šolstvo ima največjo bodočnost, ker se bo iz nje-ga rekrutiralo mnogo tistega kadra, ki ga tako nujno potrebujemo že se-daj in ki ga bomo potrebovali vedno več tudi v bodoče. Samostojna vs-oka šola za gospodarstvo in politiko je v tem razvoju našega šolstva ute-meljena kot vrh, ki organsko za-ključuje vso stavbo našega srednje-ga in nižnjega gospodarskega in stro-kovnega šolstva. Visoka šola za go-spodarstvo in politiko bo po svoji znanstveni plati matica vsega objek-tivnega znanja o našem gospodar-stvu, po svojih vzgojnih ciljih pa bo vzgajališče za naše vodilno go-spodarsko uradništvo vseh vrst in strok. Ob njej se bo nedvomno raz-vilo obširno in važno publicistično delo profesorjev in njenih absolvent-ov v korist znanstvenega razvoja posameznih strok, obenem pa s po-ljudno znanstvenimi sp/si tudi v ko-rist ljudsk h težnji po znanju in sa-moizobražbi. Tako bo visoka šola za gospodarstvo in politiko postala sre-dišče vsega slovenskega udejstvo-vanja naših gospodarskih znanstve-nikov in publicistov, kakršnega do-selej nismo imeli in kakršno nam je manjkalo.

Važno je, da ima pripravljani od-

Osebnim in rodbinskim upokojencem

Ministrstvo za finance objavlja: Po uredbi o podeljevanju podpor morajo vsi osebni in rodbinski upokojenci, ki do danes še nič ne prejemajo iz drž-avne blagajne — pa imajo pravico do preživitve (pokojnine), vložiti ta-koj pri pristojnih krajevnih narodnih odborih prijave za priznanje preživ-nin. Tiste prijave naj takoj vložijo tudi tisti bivši državni uslužbenci, ki ne opravljajo več službe in ne prejemajo več aktivitetnih prejemkov, pa imajo pravico do pokojnine — tudi če še niso bili upokojeni. Prijave naj vlo-že tudi upokojeni bivši državni usluž-benci direkcije državnih železnic, poštne direkcije, carinski upokojenci in upokojenci uprave državnih mono-polov, dalje upokojenci glavne kon-trole in krajevnih kontrol, upokojen-ci, ki so službovali v posameznih mi-nistrstvih, pri državnem svetu in osebe, ki spadajo v resor narodne obrambe. Vsi ti upokojenci bodo morali odlo-čbe o določenih preživitvi (podpori) pri-ložiti prošnjam na zvezna ministrstva v Beogradu, da jim določijo pokojni-ne po predpisih nove uredbe.

Krajevni narodni odbori morajo ve prijave (s svojimi pripombami in po-datki) najkasneje v treh dneh posla-ti komisijam pri okrajnih (četrtnih) NO zaradi priznanja in odmere preživ-nine (podpore).

Upokojenci, ki žive v Ljubljani ali v ljubljanski okolici, dobe obrazce za prijave pri ministrstvu za finance, Poljska cesta 2-1, soba št. 16 (po-slojpe bivše finančne direkcije). Upo-kojenci v drugih krajih Slovenije bo-dobili obrazce za prijave pri pri-stojnih okrajnih NO. Obrazec velja 2 dinarja.

Na podlagi te prijave in prilog bo do komisije določile upravičencu pod-poro in obvestile ministrstvo za fi-nance zaradi izplačila.

Vsi osebni in rodbinski upokojen-ci morajo v lastnem interesu hraniti odločbe o odmeri preživnine (podpo-re). Za vse ostale upokojence bodo kasneje izdana navodila za vložitev prošnji za odmero pokojnine, določe-ne po predpisih nove uredbe.

bor že sedaj zagotovljeno zadostno število slušateljev, ki bi se radi po-svetili študiju gospodarstva in po-litike na novi šoli. Prijavilo se je že nad 300 abiturientov, ki so pri-pravljeni vpisati se na to šolo in ki nimajo možnosti študirati v Zagre-bu in Beogradu. Nasprotno lahko pričakujemo, da bo imela nova vis-oka šola velik priliv študirajoče mlade tudi iz drugih federalnih enot, kjer je že sedaj zanimanje zanj.

Glede oblike in organizacijske po-vezanosti z drugim našim šolstvom obstajajo razni predlogi. Nekateri se zavzemajo, da bi nova visoka šola delovala v okviru pravne fakultete naše univerze, odnosno kot poseb-na fakulteta, drugi pa želijo, da bi delovala kot povsem samostojna vi-soka šola. Predlog mladine, ki se bo šolala na tem zavodu in ki je zdru-žena v svojem iniciativnem odboru slušateljev ekonomsko komercialnih ved, se odločno zavzema za ustan-o-vitev samostojnega in naprednega gospodarsko-političnega znanstvene-ga zavoda in visoke šole, ker to za-htevatva naš sedanji gospodarski in politični položaj in še bolj perspek-tiva našega bodočega razvoja.

Važno je, da se na ustanovitvi vi-soke šole za gospodarstvo in politiko v Ljubljani vztrajno dela. Ljub-ljanski univerzitetni profesorji in gospodarski strokovnjaki so sestavi-li 6 delovnih sekcij: pravno, ekono-msko, sociološko, komercialno, je-zikovno in sekcijo za vseštine, ki vsa-ka s svoje strani pripravlja vse po-trebno. Sestavili so že podoben uč-ni načrt, ki je dokončno sestavljen za prva dva semestra. Obsegal bo poslovno tehniko, občo tehnologijo in nacionalno ekonomijo. O tem na-črtu je danes v ponedeljek odločil plenum pravičnega odbora, na-ker bo elaborat predložil predsed-ništvu vlade v končno odločitev. Prepričani smo, da bo zamisel vi-soke šole za gospodarstvo in politiko zmagovito prodrla, saj je življenjs-ko utemeljena v naši sedanjosti in bodočnosti.

Izdelovanje kromove soli za usnjarsko industrijo

V kemični tovarni v Rušah pri Mariboru so pričeli izdelovati kro-movo sol (bikromat), ki je neob-hodno potrebna za strojenje kož na boks ali ševro. Pred vojno se jo bil-glede oskrbe naše usnjarske indus-trije s kromovo soljo navezani iz-ključno na uvoz iz inozemstva, pred-vest iz Nemčije. V današnjih iz-rednih razmerah je bilo zaradi oskr-be naše usnjarske industrije nujno potrebno, da prične naša kemična industrija sama izdelovati kromovo sol v količini, ki je potrebna za vso Jugoslavijo. V naši državi nam su-rovin za izdelovanje kromove soli ne manjka, saj imamo v Makedonji največja ležišča kromove rude v Evropi in so tu v obratu štirje rud-niki. V Rušah izdelujejo sedaj bi-kromat po posebnem postopku ne-posredno iz kromove rude brez vmesnega proizvoda ferokroma, kar proizvodnjo poenostavi in poci-za. Proizvodnjo kromove soli so v Rušah uredili poseben obrat, kjer bodo proizvajali tudi ostale kromo-ve proizvode, tako ferokrom, razne soli in kromove barve. Ferokrom in v Rušah izdelovali že pred vojno in je ruški ferokrom znan v inozem-stvu po svoji odlični kakovosti.

V prvi polovici decembra bo izšel
zepni
Koledarček 1946
»LJUDSKE PRAVICE«

Naročila sprejema uprava »Ljudske Pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva 6 in podružnice ter vse knjigarne, papirnice in trafikne. — Prodajna cena Din 20.—

ZADRUŽNI VESTNIK Zadrugništvo v celjskem okrožju

V celjskem okrožju so se najbolj razvile nabavno prodajne zadrge. Do sedaj jih posluje že 20 s 97 po-slovalnicami. S tem, da ima vsaka zadruga več poslovalnic, so upravi-stroški nižji. Vsaka poslovalnica ima svoj nadzorni odbor in more pri po-slovanju upoštevati težnje svojega kraja.

Pri poslovanju nabavno prodajnih zadrug se pojavljajo težave, ker ljudje nimajo denarja. Da blagovni promet kljub temu ne zastaja, pri-poroča vodstvo zadrug zamenjavo blaga. Pri tem sodelujejo vse vrste zadrug, nabavno prodajne in proiz-vajalne. S tem pomagajo pri dvigu našega celotnega gospodarstva in pri organizaciji smotne delitve bla-ga.

Največje težave so se pojavile v izseljeniškem pasu, na Kozjanskem in v Gornji Savinjski dolini. Ti prede-li so gospodarsko močno uničeni in so potrebe tamkaj zelo velike. V izseljeniškem pasu poslujejo 3 vinarske zadrge, v Arčičah, Brežič-ah in Leskovcu. Zadruga do sedaj še ni mogla nuditi ničesar, ker je v okolišju, kjer so gospodarili Kovačev-ji. Svoje delo usmerja za obnovo vi-nogradov, pripravo posode, stiskal-nic in drugega inventarja. Kljub sla-bemu stanju vinogradov bo vendar-le tudi ta zadruga dala nekaj novega vina na trg.

V Gornji Savinjski dolini je začela delati lesno produktivna zadruga. Poleg vnovčenja starih zalog lesa je naloga te zadrge organizirati seč-njo. Po vojni najbolj prizadeti kmet-je ne razpolagajo s starimi zaloga-mi. Če hočemo, da pridejo ti do de-

Kmetijske zadrge so v užičkem okraju mnogo pripomogle k pobijanju špekulacije

V zadnjem času postajajo zadrge v užičkem okraju važen činitelj tamkajšnjega gospodarstva. Ema najvažnejših njihovih nalog je bila pobijanje špekulacije.

Do nedavna je prodajal kmet svo-je pridelke različnim spekulantom, ki so pri tem prekomerno zaslužili. Ljudske oblasti pa so v sodelovanju z zadrugami začele najodločnejš-voj proti špekulaciji in v kratkem času so bili doseženi zelo lepi uspe-hi. Okrožni zadrugi savez je z ma-lenkostnimi denarnimi sredstvi pod-piril vsake zadrge in jim tako omo-gočil, da postanejo edini posrednik med potrošniki in proizvajalci.

Vaške zadrge so osredotočile v svojih rokah skoraj vso vaško trgo-vino in so tako postale ustanove za preskrbo vasi z industrijskimi pro-izvodi, obenem pa tudi ustanove za preskrbo vasi s kmetijskimi pridelki. V mesecu septembru je okrožni savez zemljoradniških zadrug izvršil odkup življenjskih potrebščin za vojsko v skupni količini 152.000 kg, in to 32.000 kg žola ter 130.000 kg mesa. Poleg tega je savez odkupil za Učice in ostala okrajna mesta velike količine krompirja, fižola, pšenice in drugega blaga. V Beograd je poleg tega poslal preko 150.000 kilogramov jabolk, 120.000 kg suhih sliv in 80.000 kg orehov.

Važnost zadrugništva za pre-hrano Bosne in Hercegovine

K obnovi gospodarskega življenja Bosne in Hercegovine je mnogo pri-pomogel Glavni zadrugi savez, ki se je ustanovil pred par meseci, o čemer smo že poročali. Z odkupom raznih pridelkov je mnogo doprinesel pri uravnovešenju cen.

Glavni zadrugi savez je odkupil 60 odst. suhih sliv, to je čez 1 milijon 400.000 kg. Do sedaj je bilo poslano poslovalnici v Novem Sadu 30.000 kg, zadrugi v Banji Luki 20.000 kg, zadrug-am v Sarajevu 25.000 kg, zelenjadar-sko-sadjarski zadrugi v Mostarju 5000 kg. Zadrugnemu savezu v Za-grebu 100.000 kg, Granapu v Beoga-ru pa 100.000 kg.

Da bi bile sveže slive najbolj ko-risno uporabljene, je Savez posve-til veliko pažnjo kuhanju pekmeza. Za to je uspešob 21 pekmezarn. Do se-daj je bilo s sodelovanjem zadrug sku-hano 40 vagonov pekmeza. Ta pek-mez je bil dan na razpolago potroš-nim zadrugam.

Krompir uvažja savez iz Vojvodine. Do sedaj so bile zagisurane ve po-trebne količine krompirja. Zdradi ve-like važnosti preskrbe Bosne in Her-cegovine z mastjo in svinjnim me-som si je Savez izpoloval od mi-ni-strstva trgovine dovoljenje da more v svoji režiji debeliti svinje. Savez bo nabavil 8000 svinj za pitanje. Do se-daj je že nabavil 3500 svinj in si je zagisural 200 vagonov koruze.

Najvažnejša letošnja naloga Glav-

narja, jim je treba dati predujme na stojke les.

Znatno pomoč po vojni prizade-tim krajem bodo nudile obnovitvene zadrge, ki bodo ljudem pomagale obnoviti, kar je porušila vojna. V našem okrožju je ustanovljenih že več obnovitvenih zadrug. Važne pa so tudi kreditne zadrge, saj se da-jejo vsa večja posojla preko kredit-nih zadrug in prav tako imajo teko-če račune pri zadrugah drugega zadr-ge.

Da bodo zadrge vršile svojo na-logo čim uspešneje, je potrebno, da vzgojimo med zadrugniki čim več zadrugnih aktivistov. V ta namen se vršijo po zadrugah sestanki z na-meščenci, prireajo se okrožni za-družni tečaji; in nekaj članov je bilo poslanih tudi na zadrugni tečaj v Ljubljano.

Da se zadrge, zlasti nabavno prodajne in obnovitvene, morejo raz-meroma hitro razvijati, je velika zasluga delavskih sindikatov. Sada-kati so po rudniških krajih poma-gali širiti zadrugno idejo, pri obno-vitvenih zadrugah pa so zlasti de-lavci tovarne Westen pripomogli s produktivnim delom v Gornji Sa-vinjski dolini in založili denar za postavitev lesenih hiš, da prezimijo pogorele.

Jamstvo za pravilno delo v pri-hodnosti je tudi v tem, da delajo zadrge tesno povezane z našo ljud-sko oblastjo in z organizacijskim Osvobodilno fronte. Tako okrožni, kakor okrajni odbori OF pomagajo zadrugam z nasveti in tako poma-gajo usmerjati delo zadrug tja, kjer se pojavijo največje potrebe.

Po »Novi zadrugi«.

Zadrugništvo v Istri

V Istri so takoj po osvoboditvi za-čeli z reorganizacijo starih zadrug in z ustanavljanjem novih. Ljudstvo je pri tem pokazalo veliko zanimanje in voljo do dela. Danes je zadrugništvo v Istri zavzelo že velik razmah. Za-družni duh vse volje zajema množice in moremo reči, da se v zad uge dnev-no vpišuje okrog 300 ljudi. Po vseh se ustanavljajo nove nabavno prodaj-ne zadrge in je bilo do sedaj usta-novljenih že 70 takih zadrug s 15.000 člani in 4.500.000 lir plačanih deležev.

Poleg nabavno prodajnih zadrug posvečajo Istrani veliko pažnjo tudi drugim vrstam zadrug. Tako se v Po-rebru reorganizira in postavlja na nove temelje velika vinarska zadruga. V Opatiji pa se lepo razvija obrtno klju-čavničarska zadruga.

Nabavno prodajne zadrge razde-ljujejo blago, ki ga dobivajo od ob-lasti. Toda ne čakajo samo na to, kaj jim bo preskrbela obla.t, temveč tudi same nabavljajo blago od proizvajalcev. Tudi same med sabo si za-menjujejo blago. Zadrge poskušajo, da nabavijo vse blago, ki je pot e-bio kmetu, kakor so plugi, gospodar ko-oročje, usnje in drugo. Pred nekaj dnevi so nabavili večjo količino krompirja iz Slovenije.

Pri delu zadrug se pojavljajo pre-čnejše težave, ker manjka stroko-vnih zadrugnih delavcev. V zadrugah danes delajo večinoma prepusti kmetje, ki imajo veliko dobre volje in zadrugne zavesti, toda premalo strokovne izobrazbe. Da bi se temu od-pomoglo, da bi dobili dovolj dobrih zadrugnih poslovođij in knjigovodij, so v Opatiji priredili zadrugni tečaj, ki je trajal en mesec in pol in ki ga je posečalo 30 kmetov. Vsi ti tečaj-niki že uspešno delajo po raznih za-drugah. Sedaj se vrši d u g tečaj in ga obiskuje 40 tečajnikov. 16. t. m. pa se je začel tečaj za Italijane, ki ga obiskuje 20 tečajnikov.

Lep razvoj zadrugništva
v Hrvatskem Primorju

Na področju okrožnega narodne-ga odbora za Hrvatsko Primorje je danes 26 nabavno potrošnih zadrug in 32 proizvajalnih zadrug. Zlasti lepo se razvija zadrugništvo v okra-ju Crkvenec. Tu je zadrug skoro v vsaki občini in jih je skupno 10. V teh desetih zadrugah je članje na 8000 oseb. Občina Gržani ima 1620 zadrugnikov ter nos v številu članstva prvenstvo. V Crkvenici ima zadruga 1116 članov, v Selcih 600, v Sv. Jakobu 815 itd.</

KULTURNI PREGLED

Mariborsko gledališče in njegovo delo

Ze precej časa je minilo, odkar so nad odzore mariborskega gledališča prvič zadremali luč, odkar se je prvič zbrala vsa gledališka družina in jo je upravnik Mrzel uvedel v bodoče delo z govorom o poslanstvu gledališča in svobodni domovini. Delavci so postavili prve kulise in privlekli je spregovoril igralec v vlogi hlapca Jerneja. O delu ansambla, ki ga je nanesel čas od vseh strani naše domovine, o čustvu starih igralcev, ki so po letih izgnanstva zopet stopili na ta oder, pa o tisti nepopisljivi groznici mladih, ki jim je prvo dano, da na odrih desekah izpovedo vse, kar so si zamislili v sebi in o tvari, ki je zraslo med ljudmi različne tradicije in starosti, ki pa so se zaslužili z umetniškimi instinkti, bi bilo treba pripovedovati, da bi nam bilo jasno, kakšno je življenje gledališke družine stajarske prestolnice. Razpisovati se tukaj o vsem tem je nemogoče. Končni rezultat borbe, iskanja in ustvarjanja v teatru je predstava. In zato se bomo ustavili ob dveh, s katerima je zvelo gledališče svojo prvo sezono v svoobi.

Cankar - Skrbinek: Hlapec Jernej

Cankarjev hlapec Jernej je upornik in borec za pravico, simbol starih težav slovenskega naroda, ki nikdar ni smel uživati sadov svojega dela. Njegova pot ni vseh postaj, kjer išče pravice, a je ne najde, je pot človeka ki na začetku veruje v ljudi, njihove in božje postave. V sceni z župnikom pa zdvojni nad poslednjim: ali je Bog — ali ni Boga? Ostanje mu samo upor in v tem zažge svoj dom. V Skrbinekovi dramatičnosti pa je ta pot, pot mehkočrtnega apostola, ki nikdar ne zadvojni nad božjo pravičnostjo, temveč v izpolnjevanju božjega zakona zažge domacijo. In kot takega ga je Skrbinek v igri tud upodabljal. Zato so bile lepe in prepričevalne scene, kjer nam pokaže Jernejevo dobroto, brez teže in neprijetnosti pa tiste, kjer bi moral zrasť Jernej v upornosti in v obtožbi socialne krivice.

Ker je Skrbinek kot režiser igral vlogo, ki obsega večji del celotnega teksta, ni mogel ansambla, ki je sestavljen iz tako različnih ljudi, ubrati v enotni igri. Vsak je doprinesel svoj delež bolj sam zase. Gotovo najboljše med njimi je bil Babič v vlogi Potepuha, na začetku plah, pozneje pa razgiban, njegov ironični smeh se spremeni pred tragiko Jernejevega iskanja v grozo, dokler ne izbruhne v strahotnem kriku: udar, apostol, udar! Omembe vredna bi bila še Gorinkov mladi sodnik, v katerem se zgane ob Jernejevem trpljenju iskra človečnosti in Verdnikov Gostačev študent, ki spravljen z življenjem gleda nanj z rahlim smehom, za katerim se skriva tragika strtega srca. Trda in okorna je bila postava mladega Sitarja (Blaž), ki bi moral biti tip gibkega, zahrbtnega in nezaupljivega človeka. Ispavčeva scenarija in bila nemotna, neke med realistično in simbolizmom, povečini zgrešena. Razen v četrtim prizoru ni podčrtavala dejanja. Zdi se, da je pričakovala občinstvo nekaj drugega, zato ni bilo pravega stika med izvajajočimi in njim. Ploskalo je, a tudi ta zunanji zraz priznanja ni mogel zakriti hladnosti. Kljub vsem tem negativnim stranem je pa predstava pokazala mnogo umetniškega hotenja in je dosti lepo odprla novo sezono.

Linhart: Veseli dan ali Matiček se ženi

Komedijo, ki jo imamo skoraj za izvirno, je postavil na mariborski oder režiser Žižek predelano tako, da je ves samo zgodovinsko zanimiv material črtan, vneseno pa je marsikaj, česar Linhart, ki mu je pri ustvaritvi teksta služil kot predloga Beaumarchaisov Figaro, ni smel povedati — predvsem tisto, kar je bilo v Figaru najbolj revolucionarno. Omenjal bi tukaj Matičekov monolog v četrtem dejanju. S to predelavo je postalo delo zgosteno, zanimiveje in časovno bližje, posebnost pa je v njem poglobljena osnovna ideja celotne drame: borba proti samopasnosti fevdalne gospode, borba za enakopravnost slovenskega naroda in slovenske besede. Ideja ljudstva, ki ga tukaj zastopa Matiček, je naglašena tudi s tem, da Matiček v sodniški sceni ne nastopa sam, temveč je okoli njega venec kmetov — to najde svoj odziv prav danes, ko je ljudstvo že prišlo do svoje pravice in je vzelo oblast v svoje roke.

Na ta način podana komedija nam vzbuja vero v moč ljudskih množic — Matiček sam pravi, da je vstal kot eden iz te brezimne množice. Pod temi vidiki je bila zgrajena tudi scenarija — posebno v tretjem dejanju pride to do izraza, kjer sta bila postavljena dva odra, prepletajoča se v vjugah kot dva svetova, ki segata drug v drugega: nižji svet ljudstva in višji svet gospode. Prostorsko dobro rešen je bil problem scene v prvem in drugem dejanju, kjer je obenem mogoče videti, kaj se dogaja pred sceno in v sobah v ozadju. V petem dejanju je bil mesto senčnice postavljen angleški vrt, v obliki labirinta rokokojško lahkon in izvir Med vodo in prehodi se je odigral poslednji zaplet in je izvenredno, da o menjavi vloške usode scena ki sta jo portavila o režiserjevi osnovni zamisli inž Maks Hlad in prof. Maks Kavčič, je podpirala igro. Svetlobni efekt je del svoje, v poslednjem dejanju pa je

vijoličasti kolorit deloval skoraj osladno.

Igralci so bili v svoji igri enotni — in to je bila poleg podčrtavanja osnovne ideje glavna vrednota žižkove režije. Do popolne ubranosti je pač še precejšnja pot, saj Lukeš še ni popolnoma premagal svoje sentimentalnosti in je v vlogi Matička tudi kakšna s trudom pricuena gesta učinkovala nežvljenjsko, na drugi strani pa je dvignil iz te vloge toliko neslučenih možnosti, da je njegova podoba vendar pozitivna in pomeni za njega uspeh. Šaričeva kot baronica in Kumar kot baron sta se kljub različni odski tradiciji našla v gri, Šaričeva je mimično in glasovno dognana, Kumar pa glasovno večkrat ne ustreza, a je pokazal dosti umetniškega doživljanja in doslednosti v scenah, kjer se hoče baron uveljaviti s svojo avtoriteto. Danes je težko živjeti se v rokokojško lahkonost tiste dobe, kjer sta se za

Koncert tržaškega godalnega kvarteta

Komorna glasba je označena vedno po intimitnosti in poglobljenosti muzikalnih občutij, po prečiščenosti in kolikor mogoče jasni oblikovni in vsebinski obdelavi, po dognanosti estetskega izraza. Te značilnosti se odražajo v kateri koli komorni obliki (trio, kvartet, kvintet, sektekt, septet, oktet, nonet, zbor itd.) in se nanašajo tako na samo ustvarjalno zasnovano kakor na poustvarjalno podajanje. Zato postavljajo velike zahteve na eni strani izvajalcem in ustvarjalcem, na drugi strani pa tudi poslušalcem, ki jim je za uspešno dojemanje komornih skladb potrebna posluševalna koncentracija, pa tudi ustrezajoči smisel za estetsko vrednost takšne vrste glasbe.

Mislím, da v tem tičijo razlogi, da se komornih koncertov udeležuje vedno le zelo omejen krog poslušalcev, ki sledijo izvajanjem s posebno pozornostjo in se ob tem čistim muziciranjem predajajo estetskemu uživanju. Vendar pa sem prepričan, da so ti razlogi v marsičem le tradicionalni predsodek, po katerem naj bi bila komorna glasba namenjena samo nekaterim izbranim poslušalcem, takim, ki jim je dostopna zaradi morebitne višje muzikalne izobrazbe. Nasprotno mislim, da nudi vprav komorna glasba toliko možnosti poglabljanja v muzikalne finese, toliko preglednosti v načinu muzikalnega oblikovanja, da ne bi bila le dostopna, temveč za izgrajitev pozitivnega odnosa do glasbenih kvalitiet zelo potrebna tudi širšim množicam. Iz teh ozirov bi bilo pravilno, če bi se začel zanimati za komorne glasbene prireditve večji krog poslušalcev, da ne bi bili za njih prikrajšani ti tisti, ki bi jim komorna glasba mogla koristiti tudi za dviganje njihove glasbene izobrazbe in estetskega okusa. Tako bi zgoraj omenjeni razlogi ne služili več kot sredstvo za neutemeljeno opravičevanje, temveč bi bili razumljivi le v tistih redkih primerih, ko posamezniki ne bi razpolagali z nobeno možnostjo, da bi se vzgojili za poslušanje komorne glasbe in da bi se mogli približati višjim glasbenim kvalitietam.

Tako pa bi izginil tudi nezdrav pojav našega glasbenega življenja, ki se kaže v tem, da so komorni koncerti skoraj prazni ali da privabijo le izredno majhno število poslušalcev. Sistematična prizadevanja v tem pravcu bodo morala odstraniti tudi to pomanjkljivost, ki jo pri nas opazamo stalno in tud na vseh komornih prireditvah po osvoboditvi.

Tržaški godalni kvartet, ki ga sestavljajo Simeone Baldassare, Sergio Luzzati, Nereo Gasperini in Samuel Harry, nam je po svojih dosedanjih nastopih že znan kot ubrano komorno telo, v katerem so posamezni člani kvaliteten v splošnem medsebojno enakovredni in ki se trudijo, da bi dosegli enotnost. Po lepem, plemenitem tonu izstopa med njimi zlasti čelist Gasperini. Na svojem zadnjem koncertu so izvajali Mozartov godalni kvartet v B-duru (Allegro vivace assai-Minuetto-Adagio-Allegro assai) in pa Dvořakov Kvartet v F-duru, op. 96 (Allegro ma non troppo-Lento-Molto vivace-Finale), ki so jima zaradi navdušenega priznanja poslušalcev dodali še Finale iz Haydnovega Kvarteta, op. 54. Tehnično je bila njihova izvedba zelo dobro pripravljena in je dokazovala skrben študij. V pogledu podajanja pa se je njihova izvedba oziroma seveda na slogovne značilnosti posameznih skladb. Mozart zahteva po svoji jasni glasbi, ki je polna najrazličnejših fines, lahkon, v nekem smislu nežen, precizen prikaz. Stilo in vsebinski se mu približuje tudi Haydn, dočim je tehnično bolj kompliciran Dvořak čustveno močnejši, izrazitejši in zahteva razgibanost, neprestano rastočo dinamiko v podajanju. Stiline značilnosti in nakazane predpise ritmov, jakosti in drugih za interpretacijo potrebnih činiteljev so izvajalci izrabili muzikalno inteligentno in so prikazali zavedene skladbe ne le tehnično, temveč tudi interpretacijsko učinkovito in zanimivo. Vendar sem imel vtis, da jih predpis večje nekoliko preveč in da niso dovolj sproščeni v samostojnosti izraza, ki zahteva več svobodnega tolmačenja, ne da bi se s tem oddaljil od izvirne zamisli. Tu me mislim na Mozarta in Haydna, ki so ju izvajalci podali vsebinsko zelo ustrežajoče in le na nekaterih mestih Mozartov kvartet nekoliko težko. Bolj mislim na Dvořaka, katerega Kvartet bi potreboval še več čustvene razzičnosti, več tiste poetične prisrčnosti in razmahovitosti, na kateri je vsa Dvořakova glasba tako bogata; op. 96 pa je bil spričo čustvene občestnosti, ki je vanj vložena, nekoliko presuh, preveč tehničen in bi potreboval še nadaljnje muzikalne poglabitve.

V splošnem je bil koncert Tržaškega godalnega kvarteta umetniško kvaliteten; nudil je mnogo estetskega užitka in je želel, da bi poleg priznanja v bodoče izzval tudi več zanimanja v širših plasteh poslušalcev.

Dr. Dragotin Cvetko

Nova številka Proteusa

V tisku je nova številka »Proteusa« ki prinaša prijateljem naravoslovja nekaj prav zanimivega gradiva. Po besedi urednika bomo brali članek: »Prodoslovje na grmadi iz peresa znanega pisatelja Iva Pirkovića, na kar sledi zoološka študija univ. prof. M. Hadžija z naslovom »Turbelarijska teorija knidžarjev, ki jo podaja pisec v poljudnejši obliki, dočim jo je za znanstvenike objavil že prej v okviru Akademije znanosti in umetnosti. Aktualno študijo o penicilinu, zdravilu, ki ga je sedanja vojna spravila do prave veljave, prispela univ. prof. Božidar Lavrič. Originalni članki se zaključujejo s prispevkom o Lubniški jami, ki ga objavlja Dušan Kuščer.

Na to slede drobne vesti: posmrtnica za univ. prof. Hatschekom, za domaćim znanstvenikom priv. doc. Ludvikom Kuščerjem. Sledi poročilo o dosedanjem delu mladega doktorja prirodoslovca Marka Zalokarja. Precej zanimanja in morda tudi nekaj polemike bodo vzbudila antropološka opazovanja v gledališču, ki jih je napisal naš znan antropolog. Živ prispevek iz življenja v terariju prinaša članek o smokulji, ki je požrla belousko. Majhen članek o neki posebnosti suhi žužni zaključ poljudno-znanstvene vesti in prispevke. Končno prinaša list glosko k nekim dnevnim vestem in za zainteresirane mlade prirodoslovce dve vprašanji na

Izšla je druga knjiga naše serije:

MISKO KRANJEC:

Tihotitja in neisazi

Naročnike iz Ljubljane prosimo,

da jo dvinejo v prodajalno

SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA

ZAVODA V LJUBLJANI

Pred škojfo 5

kateri blagovolijo odgovoriti še pred izdom nove številke, ki jo namerava družava izdati okoli 15. decembra. Kdor se za list zanima, naj ga naroči z listkom ali z dopisnico pri uradu lista: Univerza, Botanični inštitut. Poštno čekovni račun društva se glasi: Prirodoslovno društvo, Ljubljana, ček. rač. št. 12.242.

Slikar Ljubomir Ivančič umrl

V Beogradu je 22. t. m. v štiri in šestdeset letu umrl eden najbolj znanih in najpriljubljenejših slikarjev Ljubomir Ivančič. Bil je mojster risbe. Svinčnik je bil njegovo največkrat uporabljano slikarsko sredstvo. Slikarsko akademijo je končal v Monakovem. Dalj časa je delal tudi v Parizu. Njegovih grafičnih del je na tisoče. Najizrazitejša so zbrana v posameznih zbirkah, ki jih je od časa do časa izdal. Njegova dela krasijo brez števila knjig, ki so izhajale v Beogradu v zadnjih dveh desetletjih. Posebne zasluge si je Ivančič stekel kot grafik-krajinar. Saj ga menda ni omembe vrednega kraja v Srbiji. Bosni, pa tudi v Makedoniji, ki ga ni videl in risarsko obdelal. Zlasti orientalni ambijent človeških in makedonskih mest mu je bil drag in ga je tako rad upodabljal. Posredno si je Ivančič pridobil posebne zasluge za srbsko arhitekturo: saj je vse srbske arhitektonske spomenike slikal in jih tako ohranil potomcem. Deloma je gojil tudi lesorez in bakrorez. Ob koncu mramor podrti še to, da je Ivančič tisti srbski umetnik, ki je imel po svoji tehniki dostojen skoraj v vsako srbsko hišo in je na ta način zelo veliko prispeval, da se je čut za likovno umetnost razširil tudi med širšimi množicami. V mlajših letih je nekaj časa deloval kot profesor risanja na beograjski umetniški šoli.

Pišejo nam...

Pogovor v ulaku

V nedeljo pred volitvami je bilo. V vlak, ki je peljal iz Prevalj v Maribor, sta vstopila v Muti mlada ženska in moški.

»Ali veste, kaj sem slišala,« je dejala ženska, »da bodo izdali zakon, po katerem bo smel imeti vsakdo le dve obleki. Saj že tako nisem imela nič obleči, sedaj bom pa morala dati še tiste cunjke, ki jih imam.« Možakar je vzdihnil: »Da, da, tako delajo. Tistim, ki kaj imajo, bodo še to zadnje vzeli, drugim, postopaj, bodo pa dali navrh. To je narobe svet.«

»Ali veste, kaj sem slišal?« se je sklonil k njej moški in ji polpitajeno govoril v uho. »Govorili so, da bodo sedaj pred volitvami znižali plače delavcem in uradnikom na polovico. Vidite, kako delajo! Saj je to znak, da sploh ne znajo prijeti oblasti v roke. Nesposobni so, kaj pa tudi morete zahtevati od takih, ki so prišli iz šume. Če že zdaj pred volitvami tako delajo, kaj bo šele po volitvah.« Možakar se je razvnel in skoraj preproško povzdignil svoj glas. Ženska pa je pograbila žalost že ob samih mislih na volitve. »Pa veste, kaj vam še povem? Zaupno sem izvedela, da bodo morale vse ženske v državno službo. Skandalozno! Danes, ko so vseposvojeni babe kričale: Živio Tito, živila Jugoslavija! sem si mislila: Domov naj gredo, babe nore, boljše bi bilo, da strežejo svojim možem. Če bi bila jaz možka, bi se dala ločiti od takih, ki samo okoli letajo in za sestanke zapravljajo dragoceni čas. Politika je bila in bo ostala le za moške, pa konec!« Sosed ji je vneto pritrjeval, in ko sta se oba znašla

v taki idejni globoki povezanosti, sta se primaknila bližje. On je njej položil roko okoli pasu, njej je bilo pa tudi prav. Čudovita reč, takale ideja. Zveže te na življenje in smrt.

Nato sta se oba spominjala, kako dobro je šlo vsem za časa okupacije. »Do 1943. si dobil vse, pohištvo, obleke, dobro plačo in sploh vse, kar si rabil. Se pozneje ni bilo prehudo. Kupil si nakaznico, se peljal na Dunaj in se vrnil obložen s stvarmi, ki jih sedaj se vidiš ne. Kje pa zdaj kaj dobiš? Figo — in nič drugega. Takšni, ki zdaj vladajo, pravijo: »udarniško delo« in »potipimo« itd. Jaz se na to povzgam!«

Ona mu je zaupala še neko novico. »Zvedela sem, da so mariborske tovarne že skoro polne novega materiala. Nekdo mi je povedal, da bodo blago ti norci zveleli v Bosno, k tistim Črnogorcem in tam vse razsenkali. Ali je to treba? Kaj nas brigajo tisti Albanci? Nas eden pa hodi okoli kot berač. Saj pravim: kar naredijo ti vsiljenci, je narobe. Naj si vendar Bosanci sami naredijo blago, če ga hočejo imeti. Namesto tega nam pa še pošiljajo svoje smrkvce, ti jih pa redi!«

»Glavno je, da bodo ljudje kmalu sprevideli, kaj je komunizem. Vedno sem svaril ljudi pred tem hudim. Sicer pa — tu je zašepetal, ter se obrnil k vratom — to itak ne bo dolgo trajalo. Zunaj se kuha, tu ni nič v redu, spremenilo se bo vse, saj je nemogoče, da bi tako dalje trajalo. Te volitve jih bodo spodnesle. Jaz vem to čisto sigurno.«

Seveda, mož je res marsikaj vedel, saj je bil strojevodja Zla-

tar Petar, rojen 22. 2. 1908, na Muti št. 79 je pa stanoval. Zenska pa je bila Porta Berta, roj. 29. 3. 1921 na Muti. Njeno sedanje stanovanje je v Mariboru, Melska cesta 5.

Tako torej...

V trgovini na Grabnu v Kamniku sem bil priča žalostnega prizora. V trgovino je vstopila žena delavca, ki je do kapitulacije nacistične Nemčije prebil v zaporih ter se izčrpan in bolan vrnil domov. Preprosta žena je plaho stopila k prodajalni mizi in prosila trgovca za pralni prašek. Trgovca ji je odgovorila, da nima prav nobenega praška več, da je sedaj pralni prašek brez kart in da so že prodali vsega, kar ga je bilo na zalogi.

Malo pozneje je stopila v trgovino »boljša« gospa, ki je tudi želela pralni prašek. Z vso vljudnostjo in prijaznostjo ga ji je trgovka takoj prinesla.

Užaljena, s sklonjeno glavo je delavčeva žena brez besed zapustila trgovino.

Kriviča je bila očitna. Za delavčevno ženo ni bilo pralnega praška, za tako zvano boljšo gospo je bil!

Predaprilska, trhla Jugoslavija je propadla, s krvjo in neštetiimi žrtvami je priborjena nova Jugoslavija pa z žuljevimi rokami kuje boljše dni. So pa še med nami ljudje, ki ne razumejo ali nočejo razumeti današnjih dni in ki se v vseh starih letih niso ničesar naučili. Mimo tega pa sem mnenja, da je dinar preprostejša in revnega človeka prav toliko vreden kakor dinar kake »boljša« dame.

Dolski

Po domovini

V trdo preizkušenem Kozjem

Po imenu vam je kraj Kozje gotovo znano, čeprav je deležen manjšega števila obiskov kakor drugi kraji. Je pač zelo v samotni. Nad prijaznim, danes še precej porušeni trgov se dviga Kozjak. Široko zaledje dajejo boborski gozdovi. Gotovo ste že kaj slišali o kozjanskem odvodu in o Vetrniku, ki sta zaslovela v osvobodilni vojni. Zemljepisno vam torej ne bom dalje razlagal lege našega kraja. Kako živimo danes, po prestatem vojnem trpljenju?

Vsak Kozjan zelo skrbno prebira časopise in ko čita poročila iz raznih krajev, se po pravici čudi, da o Kozjem ni nikjer nič napisanega, čeprav so tudi Kozjani zelo delavni, tako pri gospodarski obnovi, kakor tudi v prostveti. Kmalu po osvoboditvi smo ustanovili Obnovitveno zadrugo, ki dela danes s polno vnamo. Vsi se zavedamo, kako koristne so take ustanove za oropane in požgane kraje. Tudi sedež tehnične baze je pri nas in ji dolgujemo zahvalo za dosedanje delo, njenemu voditelju pa lahko čestitamo k uspehu.

Učitelstvo se je lotilo učenja zaostalih otrok z vso vnamo in požrtvovalnostjo. Naš stari dušni pastir se je vrnil in upamo, da se bomo z njim prav dobro razumeli. Tudi on je bil med tistimi zavednimi duhovniki, ki niso hoteli brati pastirskega lista. Naš gledališki odsek se je že pokazal z nekaterimi prireditvami, ki so vse dobro uspele. Posebno priznanje je žel s komedijo »Trojčnik, pri kateri

so se vsega hudega navajeni domačini in gostje spet enkrat od srca nasmejali. Dokaz, da je predstava res dobro uspešna, je bilo povabilo na gostovanje od strani okrajnega propagandnega oddelka v Šmarju. Povabilu so se naši gledališki prostovoljci z veseljem odzvali in z gostovanjem odlično uspeli.

Se besedo o volitvah. Bilo je vnaprejšno ko beli dan, koga bo vsak zaveden Kozjan volil. Tu se je spet udrila resnica, da se danes kraji, ki so pod nasilnikom trpeli, bili oropani in požgani, bolj od drugih zavedajo svobode, ki nam jo nudi naša mlada država, pa najsi morajo garati iz dneva v dan, da bi si vsaj za zimo oskrbeli streho. Te prizadele kraje naj si vzamejo za zgled drugi, ki so na dan državljanske preizkušnje 11. novembra po nepotrebnem zavrgli krogičlo v skrinjo brez liste, čeprav živijo neprimerno bolje in pod lastno streho. O kakšni opoziciji pri nas sploh govora ni. Udeležba pri volitvah je bila kljub zelo slabemu vremenu stodoletna, število glasov za OF skoraj isto.

Pričujoči naš prvi dopis naj bo v tolažbo Kozjanom, ki tako ljubosumno prebirajo poročila iz drugih krajev, o samih sebi pa še niso brali niti stavka. To naj bo samo začetek. Upam, da se bo oglašil drugič tak, ki mu beseda bolje teče izpod peresa. Saj imamo lepo število izobražencev med nami.

F. A.

FILMSKO PODJETJE DFJ — DIREKCIJA ZA SLOVENIJO

predvaja samo še dva dni sovjetski vohunski film

»DVOBOJ«

Predstave v kinu UNION ob 17., 19. in 21.

IZUM MARIBORKEGA ŽELEZNIČARJA

Skupinovodja tov. Burulič Josip, uslužbenec delavnic drž. železnice v Mariboru, je iznašel nov način preizkuševanja pregrevnih cevi. Do sedaj so preizkuševali cevi s pomočjo ročne stiskalnice in pritisk je le redko ustrezal predpisom. Tov. Burulič je uvidel nepopolnost in zelo počasno delovanje takšnega preizkuševanja, zato je pričel konstruirati novo preizkuševalno napravo. Novo konstrukcijo je zgradil na obstoječi pritiskovalnici za preizkuševanje dimovodnih in kurilnih cevi. Konstrukcija je popolnoma uspešna. S tem novim načinom je tov. Burulič zagotovil 100% varnost pri preizkuševanju in sedaj se preizkušajo cevi reš na predpisani pritisk od 25 atmosfer. Do sedaj so preizkušali eno garnituro cevi trije delavci in delo je trajalo 2 posadi to je 16 delovnih ur. V vsem je bilo treba 48 delovnih ur. — Po novem načinu opravita to delo dva delavca v eni sami posadi ter lahko v tem času preizkusita dve garnituri pregrevnih cevi. Iz vsega tega je razvidno velik pomen izuma pri katerem se prihrani dragocen delovni čas, obenem pa se postopek pri delu olajša.

SKLEPI MESTNE NARODNE SKUPŠČINE V ZAGREBU

Mestna skupščina je imela sejo pod predsedstvom Dragutina Salla. V razpravljanju o mestnem proračunu je predložilo svoje mnenje več mestnih zastopnikov. Proračunski predlog za leto 1946. dosega vsoto 386 milijonov dinarjev. Skupščina je nato izvolila posamezne skupščinske odbore, upravni in nadzorni odbor mestne hranilnice. Sprejet je bil predlog o ustanovitvi nabavnega podjetja za mesto Zagreb, katerega naloga bo oskrbovati zagrebško prebivalstvo z življenjskimi potrebščinami. Sprejet je bil sklep o izselitvi oseb, ki so se naselile v Zagrebu po 18. aprilu 1941. leta. V ta namen je bila ustanovljena posebna komisija. Pričetek izseljevanja je predviden za 1. december tega leta. Z izselitvijo teh oseb se bodo zmanjšale stanovanjske in prehranjevalne težave v Zagrebu.

OBNOVA PORUŠENIH NASELBIN V TRAVNIŠKEM OKROŽJU

V travniškem okrožju so v teku dela obnove porušeni in požgani naselebin in prometnih zvez. Travniško okrožje spada med kraje, ki so bili v času narodno osvobodilnega boja najbolj prizadeti. Da bi

bila dela do zime uspešno zaključena, je Narodna vlada Bosne in Hercegovine odobrila, da se iz fonda za obnovo domovine za to okrožje določi dvajset milijonov dinarjev. Polovico te vsote je določena za obnovo porušeni in požgani hiš. Jajce bo dobilo tri milijone dinarjev, okrajna Glamoč in Bugojno en milijon, okrajna Prozor in Kupres dva milijona dinarjev, travniški okraj 600.000 din, livanjski okraj 400.000 din. Da bi se zagotovil promet na najvažnejših cestah, je v ta namen določenih tri milijone dinarjev za obnovo prometne zveze Travnik—Imotski—Donji Vakuf. Na cesti Travnik—Gornji Vakuf grade dva mostova. Za popravilo šolskih plospaj v tem okrožju je predvidenih tri milijone 940.000 dinarjev.

POMOČ KANADSKIH JUGOSLOVANOV BRATOM V DOMOVINI

V šibeniški pristanišče je pred kratkim priplula iz Montreala ladja, ki je pripeljala blago, ki so ga poslali naši izseljenci kot svojo pomoč za jugoslovanske narode. Ves ta material, katerega vrednost znaša nekoliko milijonov dinarjev, so med seboj nabrali Jugoslavi v Kanadi. Organizacijo nabiranja tega materiala je izvedel svet kanadskih Jugoslovancev. Pošiljka sestoji iz 362 velikih zabojev vsakovrstnega blaga, med katerim se nahajajo tudi šivalni stroji in čevlji. Največjo vrednost imajo najpopolnejši moderni medicinski aparati, ki so namenjeni za naše bolnice. Poslano blago je prevzelo zastopstvo osrednjega odbora Rdečega križa, ki ga bo razdelilo med vse federalne enote. V pismu, ki so ga naši izseljenci poslali osrednjemu odboru Rdečega križa, se poudarja zavednost naših ljudi, ki se, čeprav so tako daleč od domovine, čutijo tesno povezani z njo, in obljublja, da ne bodo nikoli pozabili svojega naroda, ki je doprinesel tolike žrtve v boju za svobodo svoje domovine.

NADZORSTVO NAD LADJEDELNICAMI V ISTRI

Vojaska uprava Jugoslovanske armade je ustanovila začasno upravo za vse ladjedelnice v Istri. Ta uprava bo vodila skrb o pravilni razdelitvi narčil, o pomoči v graditvi in financiranju javnih naročil pri posameznih ladjedelnicah. Prav tako bo nadzorovala vsa dela in celotno poslovanje istrskih ladjedelnice in bo preko uprav posameznih ladjedelnice usmerjala vse delo po enotnem načrtu obnove. Vse poslovne pogodbe bodo od sedaj dalje veljale sam, po odobrenju te začasne uprave istrskih ladjedelnice. Uprava bo v sporazumu z vojaško upravo Jugoslovanske armade imenovala posamezne začasne uprave v onih ladjedelnicah, ki nimajo pravnojavljanih uprav.

NAZNANILO

Naznanjam cenjenim strankam, da je sprejemališče za barvanje in čiščenje raznih oblačil in tkanin v Vošnjakovu ulici 4 pri M. Leskovšek.

Priporočila se tvrdka

K. RIČKO

parna barvarna in kem čistilnica v Kamniku

Telesna vzgoja

Prvaki Gorenjske z belo žogico

V nedeljo so se v Kranju na velikem turnirju na zelenih mizah plasirali na najboljša mesta: moštvo Železničarja ter poedinci Kamenšek, Podobnik in Urbarjeva

Za tekmovalcem za prvenstvo Prekmurja je bil to nedeljo v Kranju velik turnir za namizno-teniško prvenstvo Gorenjske. Mlada sekcija TD Storžiča se je v kratkem času tako osamosvojila, da je lahko priredila tako velik turnir kakršen je bil nedeljski. Zanj je vladalo veliko zanimanje že dlje, saj smo sedaj v glavni sezoni in ta panoga pridobiva vedno večje število pristavev. Številno igralcev se na vsakem turnirju veča in udeležujejo se jih iz vse Slovenije. Znak, da smo na pravi poti glede razširjanja te panoge v množičnem smislu. Igralcev na prvenstvu Gorenjske je bilo preko 60, in to članov in članic z Jesenic, Tržiča, Celja, Olimpa (Celje) Svobode Vzhod, Svobode Center, Udarnika, železničarja, Edinstva in domačega Storžiča.

V skupini moštev je nastopilo 16 moštev, od katerih so se med štiri zadnja prerili Jesenice, Svoboda C. Krim in železničarji. Finale je končal med železničarjem in Jesenicami z zmago železničarja 3:1. Razvrstili so se takole: 1. železničar (Bogatja-Razboršek); 2. Jesenice (Štrumbi L. Strojnik A.); 3. Krim (Glabrovske-Zgajnar); 4. Svoboda C (Podobnik-Potočnik).

Moških je nastopilo okrog 40 igralcev. Bili so vsi »kanoni« razen Bradeška, kar jih premore Slovenija. Seveda tudi ta turnir ni šel mimo brez presenečenja in že v prvem kolu so mnogi znani odšli v tolažino skupino. Med četvorico najboljših so se znašli Kamenšek z zmago nad Štrumbijem 2:0, Strojnik A. nad Reckom 2:1 (1), Božič nad Ahačičem 2:0 (ki je porazil Gabrovska 2:1) in Bogataja nad Čohom 2:0. Kamenšek je porazil Strojnika A. 2:0, Božič pa Bogataja 2:1. V dokaj medli finalni igri je zmagal Kamenšek, ki je postal prvi pričačovanju prvak Gorenjske. 1. Kamenšek Savo (Udarnik), 2. Božič Milan (KNOJ), 3. Strojnik A. (Jesenice), 4. Bogataj (Železničar). Presenetil je uspeh prvaka ter zlasti Aleša Strojnika, kar je v bistvu pač samo plod resnega in trajnega treninga.

Juniorjev je nastopilo kar 30, tako da je bila gneča res velika. To

pot so prevladovali ljubljanci ter zasedli prvi dve mesti. Maji Podobnik je premagal vse ter postal prvak. 1. Podobnik Sandi (Svoboda C.), 2. Potočnik Miro (Svoboda C.), 3. Ahačič Janez (Storžič), 4. Modrijan Jože (Storžič).

Moške dvojice: Izmed 16, kar jih je igralo, sta igrala finale Štrumbi-Kamenšek ter Krečič-Reček z zmago prvih 2:1. 1. Štrumbi-Kamenšek, 2. Krečič-Reček, 3. Čoh-Rebevske, 4. Gabrovske-Božič.

Zenske. Med 12 udeleženkami sta se za finale plasirali Urbarjeva in Strojnikova. Zmagala je Urbarjeva 2:0 ter postala prvakinja Gorenjske.

Mešane dvojice: 8 parov je dalo finalna para Urbarjeva-Božič in Štrumbi Lojze s sestro. Zmagala sta brat in sestra Štrumbi z Jesenic.

Tolažina skupina je imela 25 igralcev, iz katere je izšel kot zmagovalec znani juniorski mojster Podobnik. Drugi je bil Potočnik Miro, naslednja dva pa Dular Peter in Leber.

Turnir je bil dokaj dobro organiziran, kajti upoštevati je treba, da so ga organizirali in izvedli sami mladi ljudje s Stašem Polakom referentom za namizni tenis na čelu.

Priprani smo, da bodo po tej poti organizacijsko in tudi tehnično še mnogo dosegli, saj so vsi mladi in polni volje do dela in napredka. Zmagovalci so prejeli razen pokalov tudi še lepa praktična darila, tako da so se zvečer prav vsi vračali izredno dobre volje z avtom v Ljubljano. V nedeljo 2. decembra pa se bodo igralci bele žogice pomenili med seboj za prvenstvo Štajerske v Mariboru.

FD Železničar, Ljubljana. Odseka za nogomet in odbojko pričeta v sredo 28. t. m. ob 19.30 z redno telovadbo v telovadnici društvenega doma v šiški. Udeležba je za vse članke in naraščajo obvezna. Prinesite s seboj copate!

Telesno vzgojno društvo Slovenj Gradec prosi vse, naj naslavlja vso pošto za društvo na tajnika, in sicer na naslov Bradač Drago, uradnik, Slovenj Gradec, Javna bolnica.

stanek vseh študentov našega oddelka. Glede na pričetek predavanj je sestanek vreden in udeležba obvezna. Rešiti moramo celo vrsto strokovnih in socialnih vprašanj: predavalnice in risalnice, učni narč, socialno skrbstvo (domovi, menze, podpore), kulturno - prosvetno življenje (Skok čez kožo), razširitev odbora, nabava risalnega orodja in skripta.

Gospodarska šola za vajence v Celju. Vpisovanje učencev in učenk bo za vse tri razrede v torek 27. novembra 1945. od 2.—6. ure popoldne v prostorih srednje gospodarske šole. Šolobvezni so vsi vajenci, vaje, pomočniki in pomočnice trgovinskih obratov do izpolnitve 18. leta starosti. K vpisu je prinesiti zadnje šolsko izpričevalo in učno pogodbo.

Tehniška srednja šola v Ljubljani poziva vse one dijake, ki so se prijavili za strojni in elektrotehniški študij in jim je bilo določeno študijsko mesto na Industrijski kovinarški in elektrotehniški šoli v Kranju, da se javijo v četrtek, 29. novembra t. l. ob 9. uri popoldne na šoli v Kranju (bivša Jugočeška, danes Strojne tovarne). Vsi dijaki bodo nastanjeni v šolskem konviktu. Vsak naj se oskrbi s potrebnim telesnim perilom, delovno obleko in event. tudi z ožje. Za vso oskrbo je preskrbljeno. Vpisnina in drugi stroški znašajo 30 din, ki jih mora dijak v gotovini poravnati pri vpisu.

Enoletna nižja gospodarska šola pri državni trgovski akademiji v Ljubljani. Dijaki (-inje), ki so bili (-e) sprejeti na enoletno nižjo gospodarsko šolo naj se zberejo v četrtek 29. t. m. ob 9. uri, in sicer vsi dijaki in dijakinje z začetno črko A—M v knjigovodski dvorani, od N—Z pa v fizikalni dvorani v pritličju trgovske akademije.

Vabilo na skupen sestanek vseh šoferjev iz območja Ljubljane, ki bo v četrtek dne 29. t. m. ob 20. uri v dvorani bivše Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Na sestanku se bodo obravnavala strokovna vprašanja, tičoč se naše stroke. — Krajevni odbor ZEPDNI Ljubljana. 1169-n

V tednu Rdečega križa sta darovala tov. Božič Anton 60.000 din in tov. Prah Adolf, Kranj 25.000 din. Za velokodno naklonjene vsote se Mestni narodni odbor Kranj javno zahvaljuje. 1165-n

Učite se strojepljati! Novi dnevni in večerni tečajji pričnajo ta teden. Praktično znanje potrebno za vsako javno ali zasebno službo. Informacije, prijave: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15. 1166-n

Tečaj knjigovodstva in stenografije (trimesečni) za začetnike pričneta ta teden. Informacije, prijave: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15. 1167-n

Drž. nižja gimnazija v Celju. Na drž. nižji gimnaziji v Celju pričnejo tečajji čez posamezne razrede v četrtek dne 29. novembra. Prinesite vsi, ki se vanje vpisujete, točno izpolnjene prijave in zadnje šolsko izpričevalo. **Dentist Palovec, Kongresni trg 14** zopet redno ordinira. 3955-n

Zahvala

Vsem, ki ste izrazili sožalje, darovali cvetje in spremili našo ljubljeno, nepozabno ženo, mamo, sestro, teto, svakinjo in snaho

NEŽIKO ŠVIKARŠIČ

k večnemu počitku, se najlepše zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni tov. prijatelju dr. Slavku Rakovcu za zdravniško pomoč v dolgotrajni bolezni in za lajšanje trpljenja v zadnjih urah.

V Ljubljani, 24. XI. 1945.

Zalujoča rodbina
ŠVIKARŠIČ
in ostalo sorodstvo

PRESKRBA

KROMPIR

Veljavnost odrezkov »K-4«, »K-5«, »K-6« nakaznic za krompir podaljšujemo do 29. t. m. Od dne 27. t. m. do vstevši-1. XII. prejmejo potrošniki po 1½ kg krompirja na odrezke »K-7«, »K-8«, »K-9« in »K-10«, skupaj 6 kg.

Krompir razdeljujejo vse podružnice »Nabavljalne in prodajne družbe« in trgovci: Ivan Jelačin, Napoleonov trg. Marinko, Prisojna ul. Stular Nežka, Tyrševa c. Fujač, Jernejeva c., Šiška. »Kmetijska družba«, Novi trg. Ponovno opozarjamo, da si smejo krompir nabaviti le oni potrošniki, ki ga niso prideltali ali nabavili na karte pri pridelovalcu.

OBVESTILO

Okrajni NOO Ljubljana-okolica, odsek za trgovino in preskrbo, obvešča vse Krajevne NOO, da dvignejo živilske nakaznice na OKO. Hrenova ulica 11, po sledečem redu: Vsi krajevni odbori bivšega okraja Litije dne 28. t. m., krajevni odbori bivšega okraja Vrhnike dne 29. t. m. ter krajevni odbori bivšega okraja Barja in okolice dne 30. t. m. Priporočamo, da je treba živilske nakaznice dvigniti takoj, ker se bodo morale razdeliti med potrošnike najkasneje do 4. XII. t. l. Dostavite obračun tuk. okraju brezpogojno do 5. XII. t. l. Krajevni odbor, ki ne bo dvignil živilskih nakaznic do tega roka, jih pozneje ne bo dobil.

Občni zbor Slovenske šahovske zveze

Slovenska šahovska zveza sklicuje občni zbor, ki se bo vršil dne 8. decembra t. l. ob 15. uri v literarni sobi kavarnе »Unions« (Vhod iz Franciškanske ulice).

Dnevni red občnega zbora je naslednji: 1. otvoritev in poročilo pripravljene odbora, 2. poročilo častnega predsednika, 3. sprememba pravil, 4. volitev odbora in revizorjev, 5. določitev višine članarine, 6. posebni predlogi.

Vsi v Slovenski šahovski zvezi vključeni klubi, troški in sekcije naj pošljejo na občni zbor svoje odposlance. Klubi, sekcije in krožki, ki še niso prijavljeni v S. S. Z., se lahko še vključijo pol ure pred pričetkom občnega zbora in nato prisostvujejo zborovanju. Vse šahovske organizacije se naprošajo, da pripravijo svoje morebitne predloge, da jih ob tej priliki sporoče. Pripravljali odb. S. S. Z. v Ljubljani (Društveni lokal: kavarna »Slon«).

Jugoslovanski plavalci se pripravljajo za nastope na Češkem. Že nekaj dni so v Beogradu zbrani najboljši plavalci Jugoslavije, ki se v tamkajšnjem pokritem bazenu Krsmanović pripravljajo za skorajšnje nastope na češkoslovaškem. Ekipo sestavljajo za enkrat Miloslav, Vičević, Klemen ter Mira Korpes in Dana Superina.

Zahvala

Vsem, ki so spremili naše nepozabne borec:

Erbežnik Anico Erbežnik Antona Erbežnika Ivana

naša najiskrenejša zahvala.

Zahvaljujemo se tudi vsem darovalcem krasnih vencev in šopkov. Prav posebno zahvalo dolgujemo tov. pevcom za krasne žalostinke, nadalje tov. govornikom ob odprtem grobu, končno vsem, ki so jih v tako častnem številu spremili na njihovi zadnji poti.

Podsmreka, 24. XI. 1945.

Zalujoči ERBEŽNIKOVI

ZAHVALA

Vsem, ki ste sočustvovali z nami ob težki, nesrečni izgubi našega ljubljenega brata, strica, svaka in zaročenca

MIRKA KREČA

URADNIKA MINISTRSTVA

naša iskrena zahvala. Posebno se zahvaljujemo prijateljem, tovarišem in znancom za spremstvo na njegovi zadnji poti. Prisrčna hvala pevcem za ganljive žalostinke.

Maša zadošnica se bo brala v cerkvi Marijinega Oznanjenja 28. novembra 1945 ob 7. zjutraj pri oltarju Srca Jezusovega.

Ljubljana, dne 26. novembra 1945.

Zalujoče družine: KREČ, URBANČIČ, TERŠEK in zaročenka

ZAHVALA

vsem udeležencem pogreba, vsem darovalcem cvetja, enako gostilskemu društvu in njegovemu predstavniku za pretresljivi govor, kakor tudi vsem ostalim, ki so mi pomagali ob času prevoza zemeljskih ostankov mojega moža

MIHAELA PETKA,

izroča njegova žena ANTONIJA, kakor tudi drugi družinski člani in ostali njegovi sorodniki, prisrčno zahvalo.

Gabersko-Trbovlje, dne 22. novembra 1945.

ZAHVALA

vsem prijateljem in znancom, ki ste se udeležili prekopa žrtev fašističnega terorja na domače pokopališče v št. Joštu,

TOMAŽA VRHOVCA,

GOSTILNICARJA, in

JOŽETA MIVŠKA,

UČITELJA,

ki sta bila ustreljena po Italijanih zaradi domačega izdajstva. Posebno se zahvaljujemo ZMS za petje in tov. Povhu za nagrobni govor. Iskreno se zahvaljujemo vsem darovalcem vencev in cvetja. Butanjava, 26. novembra 1945.

Globoko žalujoči: FRANCISKA, Tomaževa žena in Jožetova sestra; JANEZ, STEFAN, TOMAŽ, sinovi; FRANCISKA, hči; IVANA, Jožetova mati, ter ostalo sorodstvo.

V cvetu mladosti, vso polno življenja je zločinska roka iztrgala iz naše srede našo zlato

Poldko Dimic

Na njeni zadnji poti jo spremimo v sredo 28. t. m. ob 3. uri z žal. iz kapele sv. Janeza k Sv. Križu.

Ljubljana 26. novembra 1945.

Žalujoči: Franc Dimić, oče; Marija, mama; Anica por. Kenk, Majda, Sava, Janez, Peter, Milena, bratje in sestre; Jože Kenk, svak; Jožica Kenkova, nečakinja in rodbina Falatov, Mihevc in ostalo sorodstvo.

Za svobodo domovine in za lepšo bodočnost našega naroda je žrtvoval svoje življenje v 19. letu starosti naš nad vse ljubljani sin, brat, tovariš

IVAN ZABUKOVEC-STANKO

sekretar SKOJa I. Primorskega bataljona

Padel je na Pokljuki pod Triglavom 13. decembra 1943. — Naj mu bo svobodna zemlja lahka! Triglav pa simbol enakosti, bratstva in svobode, za katero je dal svoje mlado, upa polno življenje.

Križna gora pri Ložu, 26. novembra 1945.

Globoko žalujoči: oče ANTON, mati IVANKA; sestra MAGDA, brat MIRKO in ostalo sorodstvo

Umri nam je naš dragi ata

JOŽE KORAČIN

KROJAČ

Pogreb nepozabnega bo v torek 27. novembra t. l. ob 4. pop. iz Zadržne ulice št. 18, Kodeljevo, na pokopališče v Štepanji vasi.

Ljubljana, Beograd, Sarajevo, Maribor, 27. novembra 1945.

Družine: KORAČIN, MARJANOVIČ, SPUDIČ, VIDIČ.

Za boljšo bodočnost je položil svoje življenje na oltar domovine

VALENTIN KOKALJ,

partizan

posestnik in mlinar na Viškem.

Bil je do smrti mučen, umrl v Mauthausnu 28. novembra 1943. Zapušča edinko Albinco.

Kranj, Tržič, Chicago.

Zalujoče rodbine: KOKALJ, SCHILLING

Za svobodo slovenskega naroda je daroval svoje mlado življenje pod kroglo nemškega fašizma 13. decembra 1943. leta v Velikih Laščah naš ljubljani, nepozabni brat in stric

FRANCI PETKOVŠEK

INTENDANT XVIII. DIV.

Njegove zemeljske ostanke bomo prepeljali 26. t. m. na žale, od koder bo pogreb v torek 27. novembra 1945, ob 15. iz kapele Adama in Eve, na pokopališče k Sv. Križu.

Slava junaku!

Ljubljana, Rovte pri Logatcu, 26. novembra 1945.

Žalujoči: PETER, brat; FANI, MINKA, SLAVICA, sestre; NEŽIKA, zaročenka, HERMILA, svakinja, ERNA, ALENKA, nečakinji in ostalo sorodstvo.

Nenadoma nas je zapustil naš ljubljani mož

MARTIN ROME

žel. upokojenec

Pogreb dragega pokojnika bo v torek 27. t. m. ob 17. z žal. kapele sv. Nikolaja, k Sv. Križu.

LJUBLJANA 26. novembra 1945.

Žalujoči: žena Marija, hčerka, bratje, sestre in ostalo sorodstvo.

Dnevne vesti

KOLEBAR

Torek, 27. novembra: Virgilij.

DEŽURNE LEKARNE

Imena: Lekarne Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, lekarna Klanjšček-Deu, Gosposvetska cesta 4.

Narodno gledališče

Drama

27. novembra torek ob 20. uri: Can-kar: Za narodov blagor. Red D. 28. novembra sredo ob 20. uri: Kor-nejčuk: Misija Mr. Perkinsa v deželo boljševikov. Red Sreda. 29. novembra četrtek ob 20. uri: Nu-38: Pokojnik. Red Premierski. (Premiera v Ljubljani). Ob 15. uri: Capek: Mati. Govorjanje v Celju. Mladinska predstava. Cene od 20 din navzdol. Ob 19.30 uri: Capek: Mati. Govorjanje v Celju. Cene od 30 din navzdol.

Opera

27. novembra torek ob 19.30 uri: N. Rimski-Korsakov: Sneguročka. Red B. 28. novembra sredo ob 19.30 uri: A. P. Borodin: Knez Igor. Red A. 29. novembra četrtek ob 19.30 uri: B. Smetana: Prodana nevesta. Red Četrtek.

Nova premiera v Drami. V četrtek 29. t. m. bo uprizorila Drama ob 20. uri komedijo Branislava Nušića »Pokojnik«. Branislav Nušić, najpopularnejši srbski komediograf, podaja v »Pokojniku« nekatere značilne poteze beograjske družbe iz časov med obema vojnama ter neusmiljeno smeši pohlep in brezobzirno dobičkalnost takratnih vladajočih krogov Beograda. Pavle Marić, inženir, se zaradi neljubega dogodka v rodbini razočaran umakne v inozemstvo, kjer izve iz domačih dnevnikov, da so ga proglasili za pokojnega. Čez nekaj let se vrne v Beograd, kjer najde vse svoje »sorodstvo« vgnezdjeno na svojem imetju, ženo poročeno s svojim prijateljem in družnikom, da, še celo njegove znanstveno-literarne zapuščine se je polastil neki njegov bivši učenec. On zahteva svoje pravice, toda vsi, ki so imeli od njegove smrti korist, se zvežejo zoper njega in nesrečni »pokojnik« je lahko vesel, da odide z zdravo kožo iz te pokvarjene družbe. Delo režira Vladimir Skrbinek. Predstava bo za red Premierski.

Govorjanje ljubljanske Drame v Celju (Dom ljudske prosvete). V četrtek 29. t. m. bo gostovala Drama s Čapkov »Materjo« v Celju in sicer ob 15. uri in ob 19.30. Čapkova »Mati« je bila napisana tik pred pričetkom druge svetovne vojne in je nekakšen labodji spev slavnega češkega pisatelja in dramatika, ki je kmalu zatem umrl ob tragediji svojega naroda. V tej drami podaja avtor pretresljivo sliko žene-matere, ki se krčevito oklepa svojih rodbinskih članov, to je moža in sinov, ki se ji pa drug za drugim iztrgajo in umirajo za njej nerazumljive velike stvari domovine in javnega življenja. Šele ko sama občuti vso grozo in krutost vojne, ki jo je zanesel napadalec v njeno domovino, ko vidi, kako neusmiljeno pobija ne samo moža in ženo, marveč tudi nedolžne otroke, se dvigne v vsej tragični veličini in pošlje še zadnjega ji preostalega sina v boj za domovino. Delo

je zreziral Slavko Jan, Cene za popoldansko predstavo so od 20 din navzdol, za večerno pa od 30 din navzdol.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Torek, 27. novembra ob 20. uri: I. simfonični koncert. Red A. Sreda, 28. novembra ob 20. uri: Can-kar: »Hlapec Jernej«. Red B. Četrtek, 29. novembra ob 20. uri: I. simfonični koncert. Red C. Petek, 30. novembra: Zaprtio. Sobota, 1. decembra ob 16. uri: Can-kar: »Hlapec Jernej«. Predstava za ZMS. Znižane cene od 15 din navzdol. Ob 20. uri: Linhart: »Veseli dan ali Matiček se ženi.« Izven. Nedelja, 2. decembra ob 20. uri: Can-kar: »Hlapec Jernej«. Izven.

KINEMATOGRAFI

KINO UNION: Sovjetski film »DVO-BOJ«, tednik. Ob 17., 19. in 21. uri. Izognite se navali pred blagajno in kupujte vstopnice v predprodaji! Ob delavnikih od 11. do 12. ure popoldne, in popoldne od 15. ure naprej. Ob nedeljah in praznikih popoldne od 9. do 12. ure in popoldne od 13.30 ure naprej.

KINO SLOGA: Francoski film »BURJA NAD PARIZOM«, tednik. Ob 17., 19. in 21. uri.

MARIBOR, KINO ESPLANADE: Francoski film »JUNAKI JURISNJE DNE«, tednik.

LJUDSKA UNIVERZA

Odbor osrednje ljudske univerze za okolišno mesto Ljubljana sporoča: Danes 27. novembra ob 8. uri zvečer predava v franciškanski dvorani tov. general Dušan Kveder in sicer »Od partizanskih četic do divizije«. 1170-n

Poizvedba. Stibil Ludvik iz Sred. Bitenji pri Kranju je odšel k partizanom 20. januarja 1944. Od tedaj o njem nimamo več vesti. Kdor kaj ve o njem, naj sporoči na naslov šmid Franciška, Orehek 49 pri Kranju.

Za pokojno Kovačič Marijo bo maša zadošnica v sredo ob 7. uri v cerkvi sv. Jakoba. 1168-n

Poziv zobotehničnim praktikantom. Podružnica nameščenecv zobozdravstvenih ustanov poziva vse zobotehnične praktikante iz Ljubljane in bližnje okolice, da se prijavijo v I. letnik zobotehniške srednje šole kot strokovno-nadaljevalne šole. Vpisovanje bo v nedeljo 2. decembra 1945 v prostorih dentistične šole v Vegovi ul. 8. S seboj naj prinesejo zadnje šolsko izpričevalo, učno pogodbo in oblastveno potrdilo o pristojnosti. Vsi ostali upravičenci s teritorija federalne Slovenije pa naj pošljejo do istega roka podatke iz zgoraj navedenih dokumentov v svrhu evidence in omogočenja nadaljnjega študija za nezasedena mesta se lahko

INSERENTE opozarjamo

da sprejema oglašni oddelek

male oglase do pol 12. dopoldne,
razne objave, notice in večje inserate do 12.,
nujne osmrtnice pa do 17. ure
za katere žele, da bodo še isti dan objavljeni.

Vse one, ki želijo oglaševati v NEDELJSKI ŠTEVILKI,
prosimo, da prinesejo oglase že med tednom.
Ob sobotah so uradne ure za stranke do 12.

Oglasi oddelek »Slovenskega poročevalca«,
Šelenburgova 3.

Mali oglasi

JAVNA BORZA DELA

LJUBLJANA - DELAVSKI DOM

potrebuje za poljska dela, kakor tudi
za obnovitvena dela v naši industriji
sedeče delovne moči: 4 blazne, 5 mi-
nerjev, 1 kleparja, 2 stavbna ključav-
darja, 1 strojnega ključavničarja, 1
zidarja, 1 avtomobilarja, 1 avtoelektri-
čarja, 1 avtomobilarja, 1 avtoelektri-
čarja, 1 avtomobilarja, 2 leso-
stroparja, 4 tkače za pliš in baržur,
1 presilvalca, 2 krojača, 2 kro-
jača za boljše delo, 1 krojača za vse
s popolno preskrobo, 56 zidarjev, večje
številno delavcev za obnovitvena stavb-
na dela, 24 tesarjev, 1 kleparski vajec,
1 vajenica za dežnike, 1 steklarke,
za vajenica.

SLUŽBE iščejo

MLADA TRGOVSKA POMOČNICA želi za-
posloviti v trgovini s mešanim blagom.
Ponudbe na Javno borzo dela pod »Za-
poslovanje«. 17.619-1
SOPER - AVTOMEHANIŠKA isče službe za
Ljubljano, Maribor ali kje drugod. Na-
slav v Javni borzi dela. 17.574-1
REZBA DEKLARACIJE za izdelavo, pro-
jektiranje, izdelavo, montažo, raz-
pisi, glavnice in trgovskim tečajem
zdi kakršne koli zaposlitve. Naslov na
Javni borzi dela pod »Uradniška
moči«. 17.617-1

SLUŽBO dobe

POTREBUJEM POSTENO, DOBRO IZVEŠ-
BANO KUJARICO, lahko je starejša,
od 40-50 let, za srednjo trgovsko hišo.
Na nasl.: Alojz Pece, Prevalje. 17.491-2
TEHNIKA za izdelavo strojev, oro-
žja za kalenjaške izdelke, stroje
ključavničarje, mizarja, tesarja, zidarja
sprejemajo za obnovitvena dela v to-
varni. »Sava« d. z. o. z., Kovinska gala-
terija, industrija, Jesenice. 16.843-2
POMOČNICA KAMERISTKE h gospodinj-
stvu, ki je učiteljica, isčem. Pogodi zelo do-
bri. Kirar, Sv. Peter pri Mar. 17.287-2
SAMOSTOJNEGA PREVIJALCA za elek-
trične stroje in aparate sprejme takoj
trgovski Dolinar, Celje, Miklošičeva ce-
sta 2. 17.622-2
KURJAKA k parni lokomobil, z znanjem
ključavničarstva, kleparstva ali kova-
štva, isčem. Ponudbe na Javno borzo
dela pod »Industrija«. 17.622-2
ZAGAJA želi v enojni delovni moči, na parni
lokomobil, isčem. Prednost samca, mlajša
moč. Ponudbe na Javno borzo dela
pod »Industrija«. 17.621-2
POSTREŽNIKO ALI SLUŽKINJO za ves
dan k družini z otroki, za vsa hišna
dela, potrebna. Ponudbe na Javno borzo
dela pod »Industrija«. 17.473-2
SEVILO, izravnano v vseh delih šiviljske
stroke, z dobro oskrbo na delo in za
daljšo dobo, isčem. Pogoj: postena. —
Ponudbe na Javno borzo dela pod »In-
dustrija«. 17.626-2
NATAKARICO, mlajšo, posteno, isčem za
boljšo gostilno v trgu, kateri bi ji od-
dal na račun. Nastop takoj. Nekaj kav-
čije za prevzem želeno. Naslov v
Javni borzi dela. 17.623-2
ZAGAJA, isšenega, manipulanta ali klju-
čavničarja, pridnega, sposobnega in iz-
veščenega, tudi poročnega, sprejemam
na delo. Plača po dogovoru. Stanovanje
brezplačno (tudi penzionista). 17.218-2
DEKLIC, 14-letna, pridna, za razna-
šanje izdelkov in pomoč v delavnici
za igračice, sprejemam. Ponudbe v borzi
dela pod »OKRAS«. 17.627-2

ZASLUŽEK

SIVILJA sprejema delo na dom. Naslov v
Javni borzi dela. 17.614-4
SIVILJO sprejemam na dom. Ponudbe na
ogl. odd. »Slov. poročevalca« pod šifro
»Dam sobico«. 17.632-4
KDOR ZELI SODELOVATI v jezikovni,
sporadni, modni, reportažni itd. rubri-
ki, naj javi svoj naslov pod šifro »Mo-
da«. 17.598-5
P R O D A M
STENSKA URA, lestenec, električni šte-
vec, budilka, ročna usnjena torbica,
nova rjava, rožnata, ženska, 17.361-5
14 39, oljnathe slike, bluze, vse dobro
ohranjeno, napredaj. Od 1-4. Novi
trg 11. desno. 17.214-5
LOKOMOBIL WOOLF, 100-150 H. P., za
dva električna motora, 30-40 H. P., in
transformator 100 do 120 H. P., pro-
dam ali zamenjam, Trnovski pristan
štej. 20. Ljubljana. 17.217-5
PARNI KOTEL, 2 m² kurilne plošče za
centralno kurjavo, električni 33 ES,
trofazni, 1400 obr/min, elektromotor
5,5 kw, za izosmerni tok 220-300 vol-
tov, cirkularno os na kroglične ležaje
z jermenico, vse intaktno, prodaj iz
komisije zaloge Ileršič, strojno teh-
nična pisarna, Ljubljana, Rimska ce-
sta 13. tel. 37-55. 17.625-5
FILATELIST! Penklub, nekaj drugih
jugoslovanskih serij ugodno prodam.
Ozvald, Prevalje. 17.454-5
2 PLETENI VOLNENI JOPICI, rjavo in
modro, novi, prodam. Naslov v ogl.
odd. »Slov. poročevalca«. 17.623-5
PLINSKI REŠO, dobro ohranjen, poceni
prodam. Ogljed od 11. do 12. Poljan-
ska 15. V. stopnišče, vrata 11. 17.311-5
ZAKUPNE STORNE CEVIŠTE, št. 39-40,
nove, temno zelene, žensko double uro
in črno jopico od kostuma, za visoko
postavo prodam. Ogljed samo od 12.
do 17. Naslov v ogl. oddelku »Slov. po-
ročevalca«. 17.633-5
NOVE MOŠKE KONICAŠTE HLACE pro-
dam. Naslov v ogl. oddelku »Slov. po-
ročevalca«. 17.633-5
RADIO brez žarnic in gugalnico prodam,
ali zamenjam za kurivo. Slomskova 7.
II. nadstropje. 17.625-5
RADIOAPARAT, 8ccvni, Telefonen, nov,
krasna oblika, prodam. Vprašati iz pri-
jaznosti v trgovini Prečna 8. 17.624-5
ZENSKI KOSTUM, predvorno blago, pro-
dam. Naslov v ogl. odd. »Slov. poro-
čevalca«. 17.607-5
CRN KRZENEN VRATNIK prodam. Prisloj-
sta 311. desno. 17.623-5
SEBALNIK ZA PRAH Elektro-Lux pro-
dam. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. po-
ročevalca« pod »Elektro-Lux«. 17.572-5
ZELEZNA PEC s samoto obložena, je na
prodaj. Sv. Petra nasip 37a. drugo
kolo. 17.620-5
KOLO, novo, prodam ali zamenjam za
pisalni stroj in veliko lepo raztegljivo
mizo, prodam. Dunajska, številka 921.
desno. 17.615-5
GUMASTE SKORNEJE in blago za zimske
plašč (črn sač), prodam. Naslov v
ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 17.591-5

MIZARJI, POZOR! Kupujem vsakovrstno
novo pohištvo za prodajo naprej. Po-
nudbe stavite z opisom izdelave in na-
vedbo predmetov na naslov: »Obnova«,
F. Novak, stanovanjske opreme, Maribor,
Jurčičeva ulica 6. 17.364-5
PIANINO, dobro ohranjen, svetovne
znamke, in 2 novi prešiti svileni odeli
kupim. Naslov v oglašnem oddelku »SI.
poročevalca«. 17.429-6
ZENSKA SMUKARSKA HLACE za srednjo
postavo, ali blago kupim. Istotako go-
zarje šte. 34. Medvedova 22, I. nad-
stropje, levo. 17.630-6
FOTELJ, dobro ohranjen, kupim. Naslov
se pošlje v ogl. odd. »Slov. poro-
čevalca«. 17.571-6
FOTOAPARAT LEICA kupim ali dam v
zamenavo nov krzenen plašč. Foto Sel-
hava, Škofja Loka. 17.583-6
ZARNICO št. V 2 za »Volksempfänger«
kupim. Naslov v oglašnem oddelku
»Slov. poročevalca«. 17.577-6
STENSKO URO, kukavico kupim, dam
tudi protivrednost. Naslov v ogl. odd.
»Slov. poročevalca«. 17.570-6
DOBRO OHRANJEN TRICIKEL, srednje
velikosti kupim. Ekonomat Grafične
sindikalne menze, Sv. Petra 83. 17.639-6
1600 M ZICE, pocinkane ali bakrene,
3 mm debele, kupim. Novak, Medvedova
štej. 21. 17.565-6
SLOV. VEČERNICE, 1-37. zvezek, tudi
posamezne zvezke in druge začete
knjige Mohorke; koledarje Družbe sv.
Mojke; letnike: 1970, 1985, 1987, 1993
in tudi druge pred temi; Zbrane spise
Mencingerja, 4. zvezek Slov. Matice,
1927; igro: »Radikalna kura«, kupim.
Ponudbe na področje »Slov. poročeval-
ca« v Kranju pod šifro »Dobro plač-
niki!«. 15.336-6
SMUCKE, moške, boljše, kupim, Kna-
fjeva 4/I. 17.609-6
VOZ, nov, z ojnici in dromom, zadaj
kolesa, nosilci 3000 kg, kolesa 60 mm,
trajnice jeklene, takoj naprej! Na-
slav v ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 17.567-5
1 kv. m LINOLEJA, rdeče barve ali sa-
mo 25x100 cm. kupim. Naslov pošlani
na ogl. odd. »Slov. poročevalca« pod
»Linolej«. 17.566-6
ISCER CISTOKRVNE SPANILE, Koker
in Springer, črno-sivo-bele, pse in psi-
ce, mlade ali stare, vadem in prepeli-
čarje za lov in jermenijo to pasmo v dre-
suro Nadlogar Mohar, Vinkovci, Ru-
žina ul. 13, Hrvatska. 17.448-6
RAČKO kupim. Ponudbe s ceno na ogl.
odd. »Slov. poročevalca« pod »Dobro
radio«. 17.560-6
POSTELJO, rabljeno, s posteljnino (hal-
ko s slaminjo), po možnosti v okoli-
ci Kranja, kupim. Terezija Oblak,
Strazišče 62, pri Kranju. 17.468-6

Srečke državne razredne loterije
kupite za III. razred

Tudi novi naročniki imajo izbiro nakupa srečk pri glavni kolekturi

ZAJEC ANDREJ, Ljubljana Tavčarjeva ul. 10 - tel. 34-86

GLAVNO ŽREBANJE BO OD 6. DO 21. DECEMBRA.

V tem razredu bodo izžrebani dobitki po 600.000.— Din, 100.000.—, 75.000.—, 50.000.—, 40.000.—, 25.000.—, 20.000.— itd.

Vse izžrebane srečke, kupljene pri meni bodo objavljene v »Slovenskem poročeval-
cu«. Vsakega kupca, čigar srečka bo zadeta, obvestim posebej pisмено. Dobitke izplačam
takoj, brez odbitka.

KUPIMO

razne stroje za usnjarsko industrijo

Ponudbe pisemne ali ustne na »DOKUP«,
Dalmatinova ulica 6 — Ljubljana.

Informacije vseh vrst, proš-
nje, prevodi, pre-
pis, razmnoževanja in posredovanja
SERVIS BIRO, LJUBLJANA,
Šelenburgova ulica št. 4, tel. 21-09

POZOR!

Prišla je

dobra srbska
SLIVOVKA.

Dobi se na drobno do 5 litrov

»pri Starem Tišlerju«,

KOLODVORSKA 33.

KAVNE NADOMESTKE

slajene in neslajene

ZAČIMBE

vseh vrst

razpisuje

Pražnara, Žito, Karlovac

ZAHTEVAJTE CENIK!

+

Sporočamo žalostno vest, da
nas je zapustil naš ljubljani
sinček

JANEZ
PIVEC

Pogreb bo v torek z Zai,
kapelice sv. Petra, k Sv. Križu
ob 16. uri.

Ljubljana, 26. nov. 1945.

Zalujoči:
oče, mati in brat

+

Mesto veselo svidenja smo
dobili žalostno vest, da je
padel 30. oktobra 1944 za svo-
bodo domovine naš ljubljani
sin in brat, partizan, star
še 19 let,

BOŽO URBAS,

zadet od nemškega mitraljeza,

v srce v Čačku, Srbija. Bil je

formiran v SSSR v Titovo

brigado, skozi Ukrajino, Be-

sarabijo, Rumunijo v Jugosla-

vijo. Začasno počiva v Srbiji,

do prevoza v Ljuto.

Litija, 23. novembra 1945.

Zalujoči:

stari KAREL in AMALIJA;

bratje in sestra ter ostalo

sorodstvo.

+

ZAHVALA

vsem, ki ste v tako obilnem

številu spremili k večnemu

počitku naše ljubljene sinove:

Časa Ivana-Izidorja

Časa Jožeta-Miloša

Lužnika

Rajka-Zvonka

Vrhnjaka Nika

ter njih tih dom obsuli z ven-
ci in cvetjem. Zahvaljujemo
se č. gg. župniku, tov.
Britovski, AFZ, ZMS, voja-
štvu, krajevemu odboru za
poslovilne govore, šol. upravi-
telju ter šolski mladini in pev-
skem društvu za ganljive
žalostinke, prijateljem parti-
zanom in NM za častno stra-
žo, kakor tudi vsem ostalim
prisrčna hvala.

St. Janž pri Dravogradu,

dne 22. XI. 1945.

Družine: ČAS, LUŽNIK

in VRHNJAK.

DRUŠTVO PREGNANH
SLOVENCEV V CELJU

sporočila, da se nahaja društvena pi-
sarna v Domu Ljudske prosvete (Na-
rodni dom) desno stopnišče prvo nad-
stropje. Od ponedeljka 26. t. m. bodo
uradne ure začasno od 3. do 6. ure
popoldne v uradnih urah se spreje-
majo člani in dajejo informacije.

Iščemo inženirja
kemije

»Kopač«-Fitz, tvornica firmajsa i laka,

SUBOTICA

ZAHVALA

Vsem, ki so spremenili na poslovlitni poti našo iskreno ljubljeno

gostilnico,

Betko,

izrekamo najpriskrnejšo zahvalo. Vsem sovaščanom za požrtvoval-
nost in pevcem za krasno petje na domu in pokopališču. Vsem
govornikom ob sprejemu in odprtem grobu. Enako darovalcem
vencov in cvetja in č. duhovščini.

Še enkrat vsem prisrčen: Bog plačaj!

Mirke, Verd, Vrhnika, 24. novembra 1945.

Zalujoča rodbina NAGODE

in ostalo sorodstvo